

**SUUHYGIENISTIN ROOLI LÄHIHOITAJAOPISKELIJAN
TYÖSSÄOPPIMISEN OHJAUKSESSA**

Arja Jaskari

Seija Hämäläinen-Kebede

Opinnäytetyö

Huhtikuu 2008

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Sosiaali- ja terveysala

Tekijät HÄMÄLÄINEN-KEBEDE, Seija JASKARI, Arja	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 64	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi SUUHYGIENISTIN ROOLI LÄHIHOITAJAOPISKELIJAN TYÖSSÄOPPIMISEN OH- JAUKSESSA		
Koulutusohjelma Suun terveydenhuollon koulutusohjelma		
Työn ohjaaja RYTTYLÄINEN, Katri		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvata suuhygienistin roolia suu- ja hammashoidon koulutusohjelmassa opiskelevan lähihoitajaopiskelijan ohjaajana. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, mitä hyvä työssäoppinen on suuhygienistin ja lähihoitajaopiskelijan näkökulmasta. Tavoitteena oli tuottaa tietoa työssäoppimisen käytänteiden kehittämiseksi.</p> <p>Tiedonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Haastattelut tehtiin keväällä 2007. Haastateltavina oli viisi ensimmäisen työssäoppimisjakson lähihoitajaopiskelijaa ja viisi heidän ohjaajina toiminutta suuhygienistiä. Haastateltavat lähihoitajaopiskelijat olivat 22–23 vuotiaita ja suuhygienistit olivat yli 40-vuotiaita. Haastatteluaineisto analysoitiin sisällön analyysillä.</p> <p>Tulosten perusteella suuhygienistin roolina on mahdollistaa opiskelijalle rauhallinen työssäoppimisen alku, tutustuminen työhön ja perusasioiden oppiminen. Suuhygienistin tehtävänä on ohjata opiskelijaa monipuolisesti ja edesauttaa opiskelijaa ammatillisessa kasvussa. Tulosten mukaan hyvä työssäoppiminen käsittää opiskelijan monipuolisen perehdyttämisen, tavoitteellisen oppimisen, laadukkaan ohjauksen sekä avoimen vuorovaikutuksen eri toimijoiden välillä. Työssäoppimispaikan ilmapiirin tulisi olla avoin ja opiskelijamyönteinen. Opiskelijan ohjaamisen tulisi olla tavoitteellista ja itse tekemiseen rohkaisevaa. Ohjaajakoulutuksen käyminen ja ohjaamiskokemusten lisääntyminen auttavat ohjaajaa hyvään tulokseen pääsemisessä.</p> <p>Jatkossa on tärkeää tutkia, miten työpaikkaohjaajakoulutusta tulisi järjestää, että se koettaisiin mielekkääksi ja mahdollistettaisiin siihen osallistuminen. Olisi myös tärkeää tutkia, millaisia perushammashoidon toimenpiteiden opetuskäytäntöjä muissa oppilaitoksissa on ja miten opiskelija kokevat ne.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Työssäoppiminen, moniammatillinen tiimityö, ammatillinen kasvu, suuhygienisti, ohjaus		

Author(s) HÄMÄLÄINEN-KEBEDE, Seija JASKARI, Arja	<table border="1"> <tr> <td colspan="2" data-bbox="1158 248 1337 360">Type of Publication Bachelor's Thesis</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1158 360 1337 472">Pages 64</td> <td data-bbox="1337 360 1489 472">Language Finnish</td> </tr> <tr> <td colspan="2" data-bbox="1158 472 1489 562"> Confidential ☐ Until _____ </td> </tr> </table>	Type of Publication Bachelor's Thesis		Pages 64	Language Finnish	Confidential ☐ Until _____	
Type of Publication Bachelor's Thesis							
Pages 64	Language Finnish						
Confidential ☐ Until _____							
Title THE ROLE OF THE DENTAL HYGIENIST IN THE GUIDANCE OF THE PRACTICAL NURSE STUDENT DURING WORK-BACED LEARNING							
Degree Programme Degree Programme in Dental Hygiene							
Tutor(s) RYTTYLÄINEN, Katri							
Abstract <p>The purpose of this bachelor's thesis was to examine the role of a dental hygienist as the guide of a practical nurse student, who studies in a mouth and tooth care training programme and is doing her first work-based learning period. Another purpose was to find out what is good work-based learning from the viewpoint of dental hygienists and practical nurse students. The aim was to produce new knowledge to develop work-based learning in dental and mouth care.</p> <p>Material for the study was gathered by interviewing five dental and mouth care practical nurse students and five dental hygienists, who were acting as their guides. The interviews were carried out as theme interviews.</p> <p>According to the results, the role of the dental hygienist is to provide a peaceful environment for learning the basic procedures. The task of the dental hygienist is to support the professional growth of the student by good quality guidance. Good work-based learning includes a thorough introduction to versatile tasks, goal oriented learning, quality guidance and open interaction. It is important to encourage students to carry out procedures independently as often as possible. The training of work-based learning guides offers good support related to the guidance of students.</p> <p>In the future it would be interesting to find out which methods other schools are using to teach the basics of dental and mouth care. It would be also interesting to know how the training of work-based learning guides should be arranged for the employers and workers to find it more interesting.</p>							
Keywords work-based learning, professional teamwork, professional growth, dental hygienist, guidance							

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	4
2 SUUHYGIENISTI OHJAAJANA	6
2.1 Suuhygienistin toimenkuva.....	6
2.2 Ammatillinen kasvu ja työssäoppimisen ohjaus	7
3 LÄHIHOITAJAOPISKELIJAN TYÖSSÄOPPIMINEN	11
3.1 Lähihoitajakoulutus ja sen rakenne	11
3.2 Työssäoppimisen käytännöt moniammatillisessa ympäristössä	13
3.3 Työssäoppimisen laatu.....	14
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	16
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	17
5.1 Tutkimusaineisto ja sen keruu	17
5.2 Aineiston analyysi.....	19
6 TUTKIMUSTULOKSET	21
6.1 Taustatiedot.....	21
6.2 Suuhygienistin rooli lähihoitajaopiskelijan ohjaajana suuhygienistin näkökulmasta.....	22
6.2.1 Suuhygienistin kanssa työskentelyn merkitys	22
6.2.2 Opiskelijan tehtävät.....	24
6.2.3 Ohjaustavat ja -sisällöt	25
6.2.4 Suuhygienistin kokemus lähihoitajaopiskelijan ohjaamisesta	26
6.3 Suuhygienistin rooli työssäoppimisen ohjaajana lähihoitajaopiskelijan näkökulmasta.....	27
6.3.1 Rauhallinen aloitus työssäoppimiselle	29
6.3.2 Perushammashoidon toimenpiteiden oppiminen	29
6.3.3 Suuhygienistin toimenkuvaan tutustuminen.....	30
6.3.4 Ammatillisen kasvun kehitys.....	30
6.3.5 Suuhygienistin ja opiskelijan tavoitteet eivät kohdanneet	31
6.4. Suuhygienistin näkemys hyvästä työssäoppimisesta.....	32
6.4.1 Perehdyttäminen.....	32
6.4.2 Tavoitteiden käsittely	33
6.4.3 Ilmapiiri, asenne ja teorian ymmärtäminen käytännössä.....	34

6.5 Lähihoitajaopiskelijoiden näkökulma hyvään työssäoppimiseen	35
6.5.1 Laadukas ohjaaminen.....	37
6.5.2 Perehdyttäminen.....	38
6.5.3 Opiskelijan omaehtoisen opiskelun tukeminen ja tavoitteellinen oppiminen	38
7 POHDINTA	40
7.1 Tulosten tarkastelua.....	40
7.1.1 Suuhygienistin rooli lähihoitajaopiskelijan ohjaajana	40
7.1.2 Hyvä työssäoppiminen	42
7.2 Tutkimuksen luotettavuuden arviointia.....	45
7.3 Eettiset kysymykset	47
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUSHAASTEET.....	48
LÄHTEET.....	50
LIITTEET	53
Liite 1. Suostumus opinnäytetyn haastatteluun	53
Liite 2. Opinnäytetyön yhteistyösopimus/lupa-anomus.....	54
Liite 3a. Taustatietolomake suuhygienistin teemahaastattelua varten	56
Liite 3b. Taustatietolomake lähihoitajaopiskelijan teemahaastattelua varten.....	57
Liite 4a. Haastattelun teemat, suuhygienisti	58
Liite 4b. Haastattelun teemat, lähihoitajaopiskelija	59
Liite 5. Esimerkki analyysin etenemisestä	60
Liite 6. Aineistosta muodostuneet kategoriat ryhmittäin, suuhygienisti lähihoitajaopiskelijan ohjaajana	61
Liite 7. Aineistosta muodostuneet kategoriat ryhmittäin, hyvä työssäoppiminen suuhygienistin näkökulmasta.....	62
Liite 8. Aineistosta muodostuneet kategoriat ryhmittäin, suuhygienistin kanssa työskentely lähihoitajaopiskelijoiden näkökulmasta.....	63
Liite 9. Aineistosta muodostuneet kategoriat ryhmittäin, lähihoitajaopiskelijoiden näkemys hyvästä työssäoppimisesta	64
 KUVIOT	
KUVIO 1. Työpaikkaohjaajan vuorovaikutusverkosto.....	10
KUVIO 2. Aineiston analyysin eteneminen	20

KUVIO 3. Suuhygienisti lähihoitajaopiskelijan ohjaajana	23
KUVIO 4. Suuhygienistin kanssa työskentely lähihoitajaopiskelijoiden näkökulmasta	28
KUVIO 5. Suuhygienistien näkemys hyvästä työssäoppimisesta	33
KUVIO 6. Lähihoitajaopiskelijoiden näkemys hyvästä työssäoppimisesta	36

1 JOHDANTO

Työssäoppiminen on olennainen osa ammatillista koulutusta. Jyväskylän ammattiopistossa suu- ja hammashoitoa opiskelevat lähihoitajaopiskelijat menevät koulutusohjelmavaiheessa ensimmäiselle työssäoppimisjaksolleen kuuden viikon ammatillisten opintojen jälkeen. Lähihoitajaopiskelijoiden ohjaajina toimivat pääsääntöisesti hammashoitajat, mutta useimmiten opiskelijat ovat työskennelleet joitakin päiviä myös suuhygienistin kanssa. Suuhygienistin toimenkuvaan kuuluu kliinisen ja ennaltaehkäisevän työn lisäksi tärkeänä osana myös opiskelijan ohjaus. Suuhygienistin kanssa työskentely tarjoaa jakson alussa mahdollisuuden tutustua monitahoiseen ja moniammatilliseen työympäristöön.

Opinnäytetyömme lähti liikkeelle käytännön tarpeista. Toinen meistä toimii Jyväskylän ammattiopistolla, sosiaali- ja terveysalalla, lähihoitajakoulutuksen suu- ja hammashoidon koulutusohjelmassa opettajana. Hän oli kiinnostunut tutkimaan, onko lähihoitajaopiskelijan työskentely suuhygienistin kanssa ensimmäisen työssäoppimisjakson alussa hyvä käytäntö sekä miten suuhygienistit ja opiskelijat kokevat sen. Toinen meistä, reilut 17 vuotta suuhygienistinä toimittuaan puolestaan tunsi kiinnostusta päivittää tietämystään nykypäivän käytänteistä ammatilliseen koulutukseen liittyvästä työssäoppimisesta ja ohjaamisesta sekä suuhygienistin roolista tässä prosessissa.

Työssäoppimista on tutkittu jonkin verran. Helsingin kaupungin ammatillisten oppilaitosten viimeisen vuoden opiskelijoiden kokemuksia työssäoppimisesta tutkivat Virtanen, Tynjälä ja Valkonen (2005). Lisäksi Tynjälä, Virtanen ja Valkonen sekä Tynjälä, Nikkanen, Volanen ja Valkonen julkaisivat vuonna 2005 kaksi tutkimusta Keski-Suomesta eri ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden työssäoppimisen kokemuksista. Näissä tutkimuksissa arvioitiin opiskelijoiden saamaa valmennusta ja ohjausta, sekä työssäoppimisen, että oppilaitoksen ta-

holta. Hulkari (2006) on puolestaan tutkinut väitöskirjassaan työssäoppimisen laadun käsitettä. Pelkästään suu- ja hammashoidon koulutusohjelmaopiskelijoiden työssäoppimiskokemuksia ei ole juurikaan tutkittu.

Jyväskylän ammattiopistolla lähihoitajakoulutuksen suu- ja hammashoidon koulutusohjelmaopiskelijoilla ei ole mahdollisuus tutustua potilastyöskentelyyn rauhallisesti klinikkatoimintana ennen terveyskeskushammashoitolaan menoa. Luokassa on vain yksi hammashoidon työyksikkö, jossa voidaan harjoitella oikean asiakkaan kanssa. Ns. phantom-päillä on kyllä mahdollisuus harjoitella esimerkiksi tehoimun käyttöä ja nelikäsiöskentelyä, mutta siinä opiskelija ei saa todellista kosketusta avustamiseen. Samanlainen tilanne on suu- ja hammashoitoa tarjoavista oppilaitoksista esimerkiksi Tampereen ammattiopistolla Tampereen terveydenhuolto-oppilaitoksessa. Siksi koimme tärkeäksi tutkia, olisiko lähihoitajaopiskelijan helpompi aloittaa ensimmäinen työssäoppimisjaksonsa työskentelemällä ensin suuhygienistin kanssa.

Tässä opinnäytetyössä tarkastelemme suuhygienistin roolia suu- ja hammashoidon koulutusohjelmavaiheen lähihoitajaopiskelijan opetuksessa ja ohjauksessa sekä suuhygienistien ja lähihoitajaopiskelijoiden näkemystä hyvästä työssäoppimisesta. Tavoitteena oli tuottaa tietoa hyvien työssäoppimisen käytänteiden kehittämiseksi. Saadut tutkimustulokset edesauttavat osaltaan lähihoitajakoulutuksen kehittämisessä entistä työelämälähtöisemmäksi.

Hyvästä työssäoppimisesta on hyötyä kaikille osapuolille. Työelämää hyödyttää, että kiireestä huolimatta ohjataan tavoitteellisesti ja monin eri menetelmin tulevia suun terveydenhuollon ammattilaisia. Näin mahdollistetaan osaavan työvoiman saanti työpaikoille ja opiskelijoille tilaisuus oppia soveltamaan opittua tietoa itse tekemällä.

2 SUUHYGIENISTI OHJAAJANA

2.1 Suuhygienistin toimenkuva

Suuhygienistin vastuualueena on yhdessä muun suun terveydenhuollon henkilöstön kanssa sekä yksilö- että väestötasolla suun terveyden edistäminen ohjauksella ja neuvonnalla. Suuhygienistin tehtäviin kuuluvat niin hammassairauksien ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen kuin ylläpitohoito ja kuntoutus sekä itsehoidon tukeminen hoitotyön avulla. Suuhygienisti toimii potilaiden suunhoidon suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa yhteistyössä hammaslääkärin, -hoitajan ja -teknikon kanssa. (Suuhygienistin toimenkuva 2007.)

Suuhygienistin ja lähi-/hammashoitajan toimenkuvat ovat osittain yhteneväisiä. Molempien toimenkuvaan kuuluu olennaisesti terveyttä edistävä voimavara- ja terveysneuvonta, jonka avulla potilasta ja hänen läheisiään tuetaan itsehoitoon neuvomalla, ohjaamalla ja kannustamalla. Molemmat ammattilaiset huolehtivat myös pitkälti vastaanoton toimintavalmiuksista, aseptiikasta, välineistä, niiden huollosta ja säilyttämisestä sekä usein myös ajanvarauksesta. Jatkossa käytämme tässä työssä lähi-/hammashoitajasta vain nimikettä lähihoitaja, vaikka työelämässä käytetään ammattinimikettä hammashoitaja. (Suuhygienistin toimenkuva 2007.)

Suuhygienistin tehtäväalueeseen kuuluvat lisäksi opiskelijoiden ohjaus ja työntekijöiden perehdytys. Koska suuhygienisti työskentelee yleensä yksin vastaten esimerkiksi potilaan voinnista ja sen seuraamisesta, hän pystyy hyvin ohjaamaan opiskelijaa asiakaslähtöisessä hoitotyössä. Hoitotoimenpiteiden jälkeen lähihoitajaopiskelijalla on mahdollisuus harjoitella tarvittavien kotihoito-ohjeiden antamista potilaalle ja suorittaa potilasvaihto. Lähihoitajan on muis-

tettava vastuunsa turvallisuudesta ja hygieniasta, vaikka potilasvaihto tapahtuukin nopeasti. Kaikki hoitoyksikön pinnat desinfioidaan huolellisesti ja uudelle potilaalle varataan puhtaat instrumentit ja hoitovälineet.

Suuhygienistin panos lähihoitajaopiskelijan ohjaajana työssäoppimisen ensimmäisen jakson alussa on merkittävä myös siksi, että lähihoitajaopiskelija voi tutustua ensin suuhygienistin käyttämään suppeampaan instrumenttivalikoimaan ja oppia hallitsemaan aluksi perusinstrumenttien nimikkeet ja käytön. Lähihoitajaopiskelija pystyy rauhallisessa tahdissa harjoittelemaan hammaslääkärin avustamisessa tarvittavia valmiuksia, ennen kuin hän siirtyy avustamaan nelikäsiöskentelyyn tottunutta nopeatempoisemmin työskentelevää hammaslääkärää.

Suuhygienisti on ennaltaehkäisevän hammashoidon ammattilainen ja näin lähihoitajaopiskelija näkee, miten toimitaan vuorovaikutuksessa asiakkaiden kanssa. Työ on pääasiassa ennaltaehkäisevää hammashoitoa, johon sisältyy kotihoidon opetusta, kuten harjauksen, hammastikkujen ja -langan käytön opetusta sekä fluorilakkausta ja pinnoitusta. Joillakin työpaikoilla lähihoitajalla on mahdollisuus vastaanottaa omia potilaita. Lähihoitajalla tulee olla myös valmiudet pitää terveystilaisuuksia erilaisille ryhmille, kuten päiväkotilapsille ja koululaisille. (Hammashoitaja, lähihoitaja 2005.)

2.2 Ammatillinen kasvu ja työssäoppimisen ohjaus

Sekä teoria- että työssäoppimisjaksoilla lähihoitajaopiskelija hankkii tietoa, taitoja ja kykyjä, joita hyödyntämällä hän kykenee vastaamaan työelämän ammativaatimukseen ja kasvamaan alansa ammattilaiseksi. Tätä oppimisprosessia kutsutaan ammatilliseksi kasvuksi. Opiskelijan ammatillinen kasvu tapahtuu

käytännön kokemuksen, teoreettisten käsitteiden sekä opitun ja uuden tiedon soveltamisen kautta. (Kouluttajan käsikirja 2005.)

Työssä tapahtuva oppiminen on Mykrän (2007, 9) mukaan opiskelijalle mahdollisuus ammatilliseen kasvuun ja sitä kautta ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Ammatillisessa osaamisessa yhdistyvät parhaimmillaan muun muassa tietojen ja taitojen monipuolinen ja luova käyttäminen sekä ajattelun taidot. Nämä ovat niitä ahaa -elämyksiä, joita tulee työtehtäviä käytännössä tehdessä, kun huomataan, että tähän se asia oli, mistä teoriassa puhuttiin ja mitä silloin ei ymmärtänyt. Tuohon prosessiin vaikuttavat toimintaympäristö, työtehtävät ja työpaikan vaatimukset. Ammatilliseen osaamiseen liittyvät myös opiskelijan persoonallinen kehitys ja emotionaaliset tuntemukset. (Mykrä 2007, 9.)

Ammatillista osaamista ja oppimista voidaan Hätösen (2001, 46) mielestä kuvata ammattiteorian ja käytännön taitojen yhteen nivoutuneena kokonaisuutena, joka näkyy sujuvana toimintana, käytännön taitoina ja kykynä ratkaista ongelmia työtilanteissa. Jotta näin voisi tapahtua, ohjaajan tulee työssäoppimisen aikana antaa opiskelijalle aikaa ja huomiota sekä tilaisuuksia oppia tavoitteeksi asetettuja kokonaisuuksia hyvässä vuorovaikutussuhteessa. Huomiota tulee kiinnittää perusasioihin, jotka tukevat ohjauksen onnistumista työssäoppimiskaksolla. (Työssäoppimisen ohjaus 2005; Työssäoppiminen oppimismenetelmänä 2008.)

Työssäoppimisen ohjaajan tehtävänä on säädellä opiskelijalle antamaa tuen määrää ja antaa tilaa opiskelijan itsenäisen tekemisen kehitykseen. Ohjauksen lähtökohdaksi otetaan oppijan aikaisemmat tiedot ja pyritään kehittämään muistiin, ymmärtämiseen ja tarkkavaisuuteen liittyviä eli metakognitiivisiä taitoja, ohjaten asteittain lisääntyvään oppimisen itsesäätelyyn. Romppaisen ja Pohjanheimon (2004, 35) mukaan opiskelijan itseohjautuvuutta on oman toi-

minnan suunnittelu, työstä raportointi, itsearviointi, ohjaustarpeen tunnistaminen ja ohjauksen käyttö. Työssäoppimisen aikana sosiaalinen vuorovaikutus painottuu, jolloin oppija voi tuoda julki omaa ajatteluaan ja saada omaan pohjimiseen ja uuden tiedon käsittelyyn aineksia muilta. (Tynjälä 2000, 61–67; Kupias 2002, 8-11)

Ohjaajana toimiessaan suuhygienisti pyrkii rohkaisemaan lähihoitajaopiskelijaa enenevässä määrin itsenäiseen työskentelyyn. Ohjaukseen vaikuttavat monet seikat, joita ohjaavan suuhygienistin on huomioitava, kuten lähihoitajaopiskelijan ikä, erilaiset valmiudet ja kokemukset. Työssäoppimisen ohjaus edellyttää pitkäjännitteisyyttä, aikaa sekä perehtyneisyyttä työssäoppimisen ohjaukseen ja menetelmiin. Työpaikkaohjaajien koulutus on hyvänä apuna, sillä se antaa lisätietoa muun muassa ohjaamisesta, ammatillisesta koulutuksesta ja työelämäyhteistyöstä, työssäoppimisen ja näyttöjen toteuttamisesta sekä opiskelijan arvioinnista työpaikalla. Työpaikkaohjaajakoulutuksen tavoitteena on edistää työssäoppimista ja osaamisen arviointia sekä parantaa työpaikoilla annettavan koulutuksen laatua. (Työpaikkaohjaajien koulutusohjelman perusteet 2004, 6; Työssäoppimisen ohjaus 2005.)

Ohjatesaan lähihoitajaopiskelijaa suuhygienistin on tutustuttava opiskelijan työssäoppimiselle asetettuihin tavoitteisiin. Tavoitteista riippuen hän joutuu miettimään, minkälaisen ohjauksen avulla opiskelija parhaiten oppii ja minkälaista vuorovaikutusta tarvitaan, jotta tavoitteet toteutuvat. (Työssäoppimisen ohjaus 2005.)

Suuhygienisti on tärkeässä roolissa vastaanottaessaan ja ohjatesaan ammatitoppilaitoksista tulevia lähihoitajaopiskelijoita työssäoppimisen jaksolla. Ohjaajana suuhygienisti ei ole kuitenkaan yksin, sillä oman työpaikan hammaslääkäri ja -hoitaja sekä oppilaitoksen opettaja muodostavat tukiverkon. Moniammatillisen tiimin jäsenenä ohjaajalla on käytettävissään vuorovaikutus-

verkosto, johon kuuluvat lisäksi työpaikan esimies, muut työyhteisössä toimivat henkilöt sekä oppilaitoksen edustajat. Ohjaajaa tukee myös oppilaitoksen opetussuunnitelma, josta ilmenee päätavoitteet opiskelijan työssäoppimiseen. Ohjaaja voi tarkastella yhdessä opiskelijan kanssa opetussuunnitelmasta, mitä opiskelija on teoriajaksolla opiskellut. Näin hänelle muodostuu kuva siitä mitä opiskelijan pitäisi jo tietää ja mitä asioita ei teoriassa vielä käsitelty. (Ks. kuvio 1).

KUVIO 1. Työpaikkaohjaajan vuorovaikutusverkosto (Työssäoppimisen ohjaus 2005).

”Kukaan ei ole seppä syntyessään” on sanonta, joka pätee myös ohjaustyöhön. Ohjausta voidaan oppia ja siihen harjaannutaan. Siksi olisi hyvä, että suuhygienisti ohjaisi opiskelijaa riittävän monena päivänä, jotta hän ehtisi paneutua opiskelijan oppimistarpeisiin sekä ohjaustapoihin.

3 LÄHIHOITAJAOPISKELIJAN TYÖSSÄOPPIMINEN

3.1 Lähihoitajakoulutus ja sen rakenne

Sosiaali- ja terveysalan peruskoulutukseen kuuluva lähihoitajakoulutus on ammatillista koulutusta. Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelmat pohjautuvat Lakiin (L630/98) ja asetukseen ammatillisesta koulutuksesta (A811/98), valtioneuvoston päätöksiin ja kehittämissuunnitelmiin sekä opetusministeriön päätöksiin. Lisäksi yksi lakiin rinnastettava normi, määräys, johon opetussuunnitelmat perustuvat, on Opetushallituksen julkaisema ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet. (Opetushallitus 2001; Hätönen 2001, 18.)

Vuonna 2005 tuli voimaan ammatillista koulutusta koskevan lain ja asetuksen muutos (L601/2005, A603/2005), joka koskee ammattiosaamisen näyttöjä, arvioinnin oikaisua ja osaamisen tunnustamista. Lain ja asetuksen muutoksen pohjalta Opetushallituksen johtokunta muutti ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelmien perusteista lukuja Opiskelijan arviointi ja Opetussuunnitelma. (Opetushallitus 2005.)

Opetussuunnitelman perusteet on laadittu yhdessä työmarkkinaosapuolten, muiden sidosryhmien ja oppilaitosten kanssa ja siksi se on kattava paketti yleisesti lähihoitajakoulutuksen sekä oppilaitoskohtaisten opetussuunnitelmien pohjaksi. Yksi opetussuunnitelman tärkeimmistä tehtävistä on toimia arvioinnin pohjana ja koulutuspoliittisten tavoitteiden välittäjänä. Asiakirjaan on sisällytetty sekä ammatillisen peruskoulutuksen että näyttötutkintona suoritettavan koulutuksen perusteet. Työssäoppiminen on opetussuunnitelman tavoitteiden mukaista ohjattua ja arvioitua opiskelua työpaikalla. (Hätönen 2001, 18–21; Jyväskylän ammattiopisto 2006, 1.)

Sosiaali- ja terveysalan peruskoulutus eli lähihoitajakoulutus koostuu opetussuunnitelman mukaan pakollisista ja valinnaisista yhteisistä opinnoista (20 ov), yhteisistä ammatillisista opinnoista (50 ov), vapaasti valittavista opinnoista (10 ov) ja yhdeksään koulutusohjelmaan eriytyvistä ammatillisista opinnoista (40 ov), joiden kautta opiskelija hankkii työelämän vaatiman erityisosaamisen. (Tutkintokohtainen opetussuunnitelma 2007, 1.)

Lähihoitajan tutkinnon suorittaminen mahdollistaa sijoittumisen sosiaali- ja terveysalan erilaisiin työtehtäviin julkisen ja yksityisen työnantajan palveluksessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajana. Lähihoitajan työn tavoitteena on muun muassa eri-ikäisten potilaiden tukeminen arkielämästä selviytymisessä silloin, kun hänen toimintakykynsä on sairauden, vian, vamman tai muun syyn vuoksi rajoittunut. Lisäksi lähihoitajan työn tavoitteena on tukea ja ohjata potilaita heidän terveytensä edistämisessä. (Tutkintokohtainen opetussuunnitelma 2007, 1.)

Jyväskylän Ammattiopiston nuorten hyvinvointi- ja kulttuuriyksikössä on mahdollisuus suorittaa sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan tutkinnoista opetussuunnitelmaperustainen lähihoitajan tutkinto. Oppilaitos tarjoaa kaikkia lähihoitajakoulutuksen koulutusohjelmavaihtoehtoja, joita ovat asiakaspalvelu ja tietohallinta, ensihoito, kuntoutus, lasten ja nuorten hoito ja kasvatusta, mielen-terveys- ja päihdetyö, sairaanhoito ja huolenpito, suu- ja hammashoito, vammaistyö sekä vanhustyö. (Tutkintokohtainen opetussuunnitelma 2007, 1.)

Suu- ja hammashoidon koulutusohjelma on yksi edellä mainituista koulutusohjelmavaihtoehtoista. Opetussuunnitelman perusteissa (2001) laaditun tavoitteen mukaan suu- ja hammashoidon koulutusohjelman suorittaneen on osattava työskennellä suun terveydenhuollon palvelujärjestelmässä suun terveyden edistämiseksi, suun ja hampaiden perus- ja erikoishoidossa hammashoitoloissa ja hammaslääkärin vastaanotolla. Suu- ja hammashoidon kou-

lutusohjelman suorittanut sijoittuu työskentelemään sekä julkisella että yksityisellä puolella. (Opetushallitus 2001; Suu- ja hammashoidon koulutusohjelman opetussuunnitelma 2007, 1.)

3.2 Työssäoppimisen käytännöt moniammatillisessa ympäristössä

Työssäoppiminen on tavoitteellista, ohjattua ja arvioitua oppimista. Se on myös tapa lisätä ammatillisen koulutuksen laatua, työelämälähtöisyyttä sekä veto-voimaa. Työssäoppiminen tapahtuu työpaikoilla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävänä opetuksena ammatillisen perustutkinnon opetussuunnitelman mukaisesti. (Opetushallitus 2008; Työssäoppiminen oppimismenetelmänä 2008.)

Jyväskylän ammattiopiston lähihoitajakoulutuksen opetussuunnitelman yleisessä osassa (2005) työssäoppimisen käytännöt määritellään oppilaitoksen osuus seuraavasti: Työssäoppimispaikan järjestämisestä vastaa oppilaitoksen työssäoppimisen koordinaattori yhdessä opiskelijan kanssa. Oppilaitos vastaa työssäoppimispaikan soveltuvuudesta opiskelijan opiskeluun. (Jyväskylän ammattiopisto 2006.)

Työssäoppimisesta tehdään työpaikan kanssa puitesopimus ja sen allekirjoittaa rehtori tai hänen määräämänsä henkilö oppilaitoksen puolesta. Koulutus sopimus tehdään jokaisesta työssäoppimisjaksosta. Sen allekirjoittavat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja opettaja yleensä opettajan käydessä ensimmäistä kertaa katsomassa opiskelijaa työssäoppimispaikassa. (Jyväskylän ammattiopisto 2006.) Vaikka koulutus sopimuksen allekirjoittaakin työpaikkaohjaajana toimiva hammashoitaja, kaikki työyhteisössä toimivat henkilöt toimivat omalta osaltaan ohjaajana, niin hammaslääkäri kuin suuhygienistikin. He myös arvioivat opiskelijan oppimista ja antavat palautetta.

Koulutusopimukseen tai erilliseen henkilökohtaiseen suunnitelmaan kirjataan opiskelijan ammatillisen kasvun ja kehittymisen tavoitteet ja niitä vastaavat työtehtävät työssäoppimisjaksolle. Ennen työssäoppimisjaksoa opettaja perehdyttää opiskelijat työssäoppimisen tavoitteisiin, arviointiin, sopimusten sisältöihin, työyhteisökäyttäytymiseen ja muihin mahdollisiin työssäoppimiseen liittyviin tehtäviin, kuten oppimistehtäviin, oppimispäiväkirjoihin ja raportteihin. (Jyväskylän ammattiopisto 2006.)

Työssäoppimisessa noudatetaan työpaikkaohjaajille laadittua erillistä maakunnallista ohjeistoa, joka on nimeltään Työpaikkaohjaajan kansio. Oppilaitos vastaa työpaikkaohjaajien ja ohjaavien opettajien kouluttamisesta ja työssäoppimisjaksojen arvioinnin toteuttamisesta. Oppilaitoksissa pidetään maakunnallista rekisteriä hyväksytyistä työssäoppimispaikoista. Rekisterissä ilmenevät ne perustutkinnot, koulutusohjelmat ja opintokokonaisuudet, joiden opiskeluun työpaikka soveltuu. (Laatukäsikirja 2003; Jyväskylän ammattiopisto 2006.)

3.3 Työssäoppimisen laatu

Hulkarin (2006, 161) mukaan sosiaali- ja terveydenhuoltoalalla työssäoppimisen laadun luonne korostaa yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta. Hänen työssäoppimisen laadun käsitettä käsittelevän tutkimuksen tuloksissa eri toimijoiden laatu näkökulmat erosivat toisistaan seuraavasti: Opiskelijoiden käsitys oli sidoksissa ammattitaidon oppimisen prosessiin ja oppimisen mahdollisuuteen työpaikalla, kun taas työpaikkaohjaajien näkemys korosti lopputulosta ja opiskelijan osoittamaa ammattitaitoa. Opettajien laatukäsityksessä painottuivat rakenteet sekä olosuhteiden luominen oppimiselle suotuisaksi.

Työssäoppimisen laadun arviointi kohdistuu työpaikalla tapahtuvan oppimisen konkreettiseen toteutukseen, johon opiskelijan tavoitteilla, motivaatiolla ja oppimisvalmiuksilla on suuri merkitys. Työssäoppimisen laatuun vaikuttavat, työpaikalla tapahtuvaan toteutukseen liittyvien tekijöiden lisäksi, muun muassa oppilaitoksen ja työpaikan välillä tapahtuva yhteinen suunnittelu sekä sopimukset työssäoppimisen järjestelyistä. Hulkarin (2006) tutkimuksen pohjalta yksi tärkeimmistä laatu näkökulmista on opiskelijan työssäoppimisen prosessin tukeminen, johon kuuluvat muun muassa ammattitaitoa kehittävät työtehtävät, perehdytys, ohjaus, palaute ja arviointi sekä oppimisympäristö. Ammatillinen kasvu sisältyy työssäoppimisen prosessiin. (Hulkari 2006, 19–20)

Työssäoppimisen laatuun vaikuttaa myös tapa, millä formaali, eli muodollinen koulutus ja työpaikalla tapahtuva oppiminen yhdistetään. Griffiths ja Guile (2001) ovat luoneet viisi analyttistä mallia, joista konnektiivinen eli yhdistävä malli on Tynjälän ym. (2005) Keski-Suomen ammattioppilaitoksissa tekemän tutkimuksen perusteella sosiaali- ja terveysalalla yleisimmin käytössä. Konnektiivisessa mallissa teorian ja käytännön yhdistäminen tapahtuu työkokemusten käsitteellistämisen ja teoratiedon hyödyntämisen sekä opiskelijan reflektiivisten taitojen kehittämisen avulla. (Griffiths & Guile 2003, 56–57.)

Taitava Keski-Suomi – tutkimuksessa selvitettiin myös kolmea muuta työssäoppimisen laatuun vaikuttavaa tekijää: työssäoppimisen järjestelyjä, opiskelijoiden ohjausta ja oppimistuloksia. Tulosten perusteella Keski-Suomen alueella eri paikkakuntien välillä ei ollut juurikaan eroa, vaan kaikkialla erityisesti sosiaali- ja terveysalan työssäoppiminen oli yhtä laadukasta. (Tynjälä ym. 2005.) Samansuuntaiset tulokset saatiin myös Helsingin seudulla tehdyssä työssäoppimisen tutkimuksessa (Virtanen, Tynjälä & Valkonen 2005, 82.)

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata suuhygienistin roolia lähihoitajakoulutuksen suu- ja hammashoidon koulutusohjelmaopiskelijoiden työssäoppimisen ohjauksessa moniammatillisen tiimin jäsenenä. Tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan kehittää työssäoppimista.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millainen on suuhygienistin rooli lähihoitajaopiskelijan ohjaamisessa ja ammatillisen kasvun tukemisessa moniammatillisen tiimin jäsenenä?
2. Miten suuhygienisti kokee tehtävänsä lähihoitajaopiskelijan työssäoppimisen ohjaajana?
3. Mitä hyvä työssäoppiminen on suuhygienistin ja opiskelijan näkökulmasta?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimusaineisto ja sen keruu

Tutkimusaineisto kerättiin keväällä 2007 haastattelemalla viittä lähihoitajaopiskelijoiden ohjaukseen osallistunutta suuhygienistiä sekä viittä ensimmäisellä työssäoppimisjaksolla ollutta suu- ja hammashoidon koulutusohjelman lähihoitajaopiskelijaa. Haastattelut, joita varten jokaiselta haastateltavalta hankittiin kirjallinen suostumus (ks. liite 1), tallennettiin ääninauhoille. Terveyskeskusten suuhygienistien esimiehiltä anottiin lupa suuhygienistien haastattelujen tekemiseen Jyväskylän ammattikorkeakoulun valmiilla lomakkeella (ks. liite 2).

Lähihoitajaopiskelijoiden työssäoppimisjakso kesti yhteensä kahdeksan viikkoa ja haastattelut suoritettiin kaksi tai kolme viikkoa ennen jakson päättymistä. Suuhygienistin kanssa työskentelystä oli tuolloin kulunut viidestä kuuteen viikkoa. Toimimme näin siksi, että opiskelijat olivat tällöin ehtineet työskennellä myös ohjaavan hammashoitajan kanssa ja heille oli syntynyt vertailupohjaa eri ohjaajien välillä.

Yksi ryhmän opiskelijoista meni työssäoppimisjaksolleen kauemmas, joten emme haastatelleet häntä ja hänen ohjaajanaan toiminutta suuhygienistiä pitkän välimatkan vuoksi paikan päällä, vaan puhelimitse. Pohdimme yhtenä vaihtoehtona haastattelua netissä toimivan keskusteluyhteyden kautta, mutta luovuimme siitä, koska kyseisessä hammashoitolassa ei ollut mahdollisuutta nettiyhteyden järjestämiseen.

Tiedonkeruumenetelmänä käytimme teemahaastattelua, joka on Hirsjärven ja Hurmeen (2001, 47) mukaan avoimen ja lomakehaastattelun välimuoto. Haas-

tattelijalla on tiedossa aihepiirit, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat. Haastattelija pystyy ohjaamaan keskustelua, esimerkiksi tarkentavilla kysymyksillä. Haastattelu oli toimiva menetelmä tällaisessa tutkimuksessa, koska otos oli pieni ja kyse oli laadullisesta tutkimuksesta.

Haastattellessa saatoimme esittää tarkentavia kysymyksiä heti haastattelutilanteessa. Näin oli mahdollisuus saada yksityiskohtaisempaa tietoa, kuin jos haastateltava olisi vastannut pelkästään strukturoidulle haastattelulomakkeelle. Tätä näkemystä tukevat myös Hirsjärvi ja Hurme (2001). Heidän mukaansa eikielelliset vihjeet saattavat lisäksi auttaa ymmärtämään niin vastauksia, kuin merkityksiäkin, eri tavoin kuin alussa oletettiin (Hirsjärvi & Hurme 2001, 34).

Teemahaastattelun kysymykset voidaan Hirsjärven ja Hurmeen (2001, 34) mukaan jakaa tosiasiakysymyksiin ja mielipidekysymyksiin niiden sisällön mukaan. Tosiasiakysymykset ovat täsmällisiä ja niiden vastausvaihtoehdot voidaan merkitä vastauslomakkeeseen. Tällaisiksi voidaan lukea esimerkiksi taustatiedot. Mielipidekysymykset, joihin myös asennekysymykset luetaan, ovat avoimia kysymyksiä, joita keskustelun kuluessa voidaan täsmentää. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 34.) Tässä tutkimuksessa käytimme taustatietolomakkeissa (ks. liite 3a ja 3b) tosiasiakysymyksiä. Haastattelun teemakysymykset olivat mielipidekysymyksiä (ks. liite 4a ja 4b).

Suuhygienistit ja lähihoitajaopiskelijat täyttivät ennen haastattelun alkua taustatietolomakkeen (ks. liite 3a ja 3b). Haastattelut koostuivat tutkimuskysymyksiin pohjautuvista pääteemoista: opiskelijan ja suuhygienistin kokemus siitä, mikä merkitys opiskelijan oppimiselle on, kun suuhygienisti toimii osan ajasta suu- ja hammashoidon koulutusohjelmaopiskelijan ohjaajana sekä hyvä työssäoppiminen. Lisäksi haastatteluun sisältyi alateemoja, kuten työssäoppimisen toteutuneet käytännöt, suuhygienistin kanssa toimimisen ajankohta, ohjaus,

sen laatu ja määrä, työssäoppimisen toiminnallinen sisältö eli mitä opiskelija pääsi tekemään. (Ks. liite 4a ja 4b.)

5.2 Aineiston analyysi

Haastatteluaineiston analyysimenetelmänä oli sisällön analyysi. Sisällön analyysillä voidaan tutkittava ilmiö tiivistää ja yleistää tuomalla esiin aineistossa ilmeneviä merkityksiä, tarkoituksia ja aikomuksia, seurauksia ja yhteyksiä, sekä tuottamalla ilmiötä kuvaavia kategorioita, käsitteitä, käsitekarttoja tai malleja. (Kyngäs & Vanhanen 1999; Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001.)

Sisällön analyysi sopi aineistomme analyysimenetelmäksi, koska sitä voidaan soveltaa sellaisenaan aineiston tarkastelussa. Teemoittelun avulla voidaan tarkastella asioita, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 34.) Kuviossa 2 esitetään aineiston analyysiprosessi pelkistettynä.

Tutkimusapulainen kirjoitti haastattelut tekstiksi kesällä 2007. Tekstiä tuli yhteensä 43 sivua fontilla 12. Luimme aineistoa useaan kertaan saadaksemme kokonaiskuvan vastauksista. Analyysiyksiköksi otimme lausuman, joka on useita sanoja sisältävä ilmaus, kuvaten tutkimuskysymyksissä määriteltyä asiaa. Alleviivasimme aineistosta tutkimuskysymysten mukaiset lausumat ja kirjoitimme ne pelkistettynä sivun marginaaliin tai listoille. Seuraavaksi keräsimme pelkistetyt lausumat listoiksi, jotka ryhmittelimme haastatteluteemoittain. (Ks. Kyngäs & Vanhanen 1999.)

KUVIO 2. Aineiston analyysin eteneminen

Ryhmiteltyämme aineiston, pääteemat ja alateemat pysyivät samoina ja tutkimuskysymysten suuntaisina (suuhygienistin rooli ja hyvä työssäoppiminen). Ryhmä kerrallaan jaoinme pelkistetyt lausumat yhtäläisyyksien ja erilaisuuksien mukaan, muodostaen niistä alakategorioita, joille pyrimme antamaan sisältöä mahdollisimman hyvin kuvaavan nimen (ks. liite 5). Seuraavaksi liitimme samansisältöisiä alakategorioita muodostaaksemme yläkategorioita ja niitä edelleen yhteen liittäen yhdistäviä kategorioita (ks. liite 6). Kategorioiden nimeämisessä käytimme deduktiivista päättelyä, toisin sanoen nimesimme ka-

tegorioita pitkälti tutkimus- ja teemakysymyksiin pohjautuvan alkuoletuksen mukaan (ks. Kyngäs & Vanhanen 1999.)

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Taustatiedot

Jokainen haastateltu täytti ennen haastattelua taustatietolomakkeen. Sekä suuhygienistien että lähihoitajaopiskelijoiden lomakkeissa kysyttiin ikää ja sukupuolta. Kaikki vastaajat olivat naisia. Muilta osin sekä suuhygienistien että lähihoitajaopiskelijoiden taustakysymykset erosivat toisistaan. (Ks. liite 3a ja 3b.)

Kaikki haastatteluun osallistuneet suuhygienistit olivat yli 40 -vuotiaita. Yksi heistä oli toiminut suuhygienistinä neljä vuotta ja kaikki muut yli viisitoista vuotta. Lisäksi neljä suuhygienistiä oli lisännyt taustatietolomakkeeseen hammashoitajana työskentelyajan pituuden, joka vaihteli kahdesta kuuteentoista vuoteen. Vain yksi suuhygienisti oli käynyt työpaikkaohjaajakoulutuksen. Suuhygienisteillä oli aiemmin ollut ohjauksessa yhdestä kolmeen lähihoitajaopiskelijaa. Kaksi kertoi lisäksi ohjanneensa useita suuhygienistiopiskelijoita.

Lähihoitajaopiskelijoista yksi oli 22-vuotias ja neljä muuta 23-vuotiaita. Kaikki olivat ensimmäisellä työssäoppimisjaksollaan, jonka aikana kolme viidestä pääsi tutustumaan myös välinehuollossa työskentelyyn. Neljä viidestä lähihoitajaopiskelijasta kävi samaan aikaan tutustumassa lisäksi hammaslääkäri- ja hoitajan työskentelyyn. Suuhygienistin kanssa opiskelijat olivat kahdesta kuuteen päivään, kun työssäoppimisjakson suunniteltu kesto oli yksi viikko. Muutokset suunnitelmiin johtuivat pääosin sairastumisista.

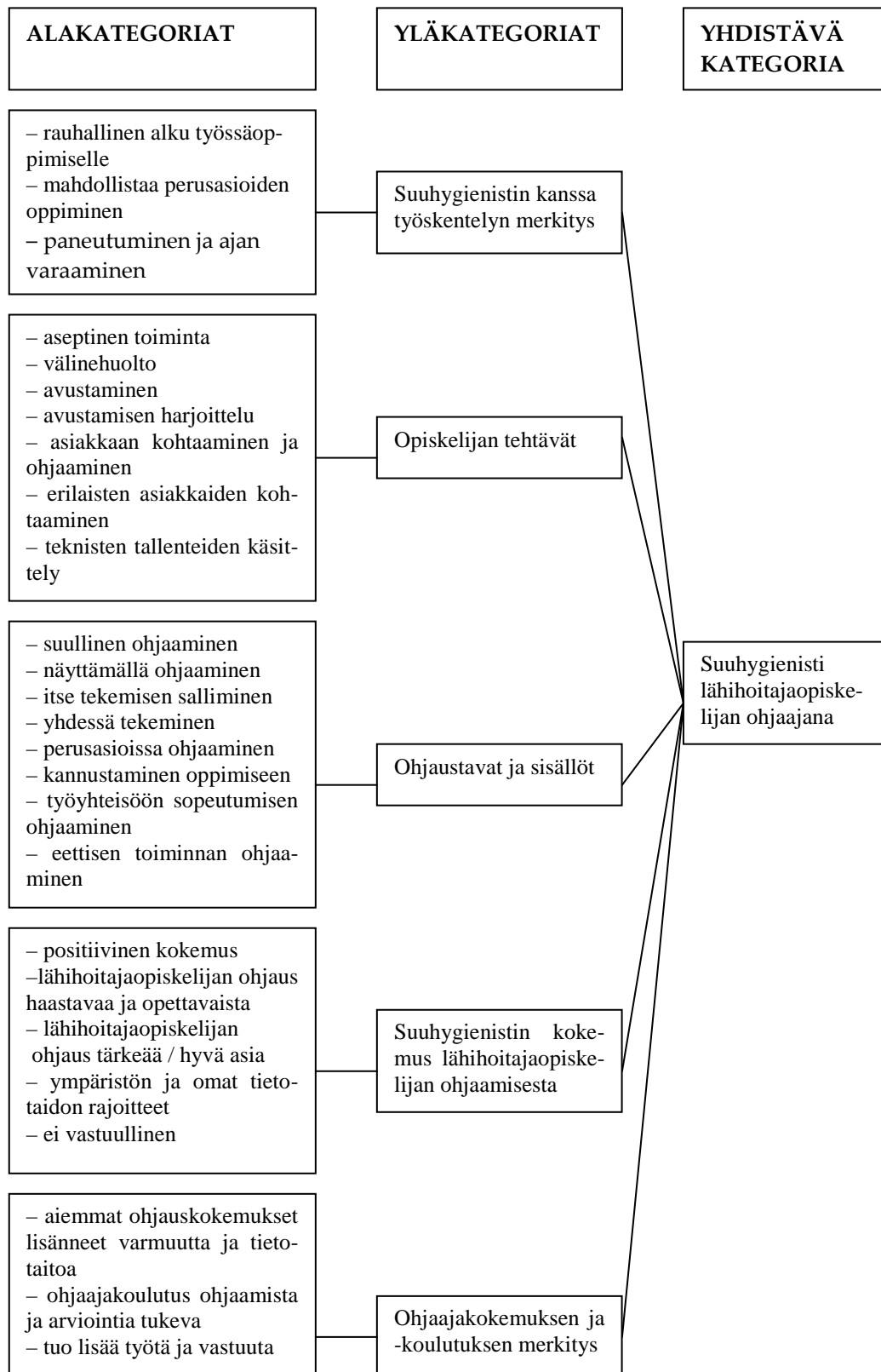
6.2 Suuhygienistin rooli lähihoitajaopiskelijan ohjaajana suuhygienistin näkökulmasta

Haastatellessamme lähihoitajaopiskelijoiden ohjaajina toimineita suuhygienistejä, pyysimme heitä kuvailemaan omaa rooliaan lähihoitajaopiskelijan ohjauksessa sekä sitä, miten he kokivat roolinsa (ks. liite 4a). Analysoidessamme vastauksia huomasimme, että vastaukset molempiin kysymyksiin olivat hyvin samansuuntaisia, joten luokittelun yhteydessä yhdistimme niitä osittain. Tutkimustulosten raportoinnin yhteydessä käytämme haastatteluista poimimme suoria lainauksia vahvistamaan analyysimme tulkintaa. Lainaukset on esitetty tekstissä kursiivilla.

Aineistosta muodostui viisi yläkategoriaa: 1) suuhygienistin kanssa työskentelyn merkitys, 2) opiskelijan tehtävät, 3) ohjaustavat ja -sisällöt, 4) suuhygienistin kokemus lähihoitajaopiskelijan ohjaamisesta sekä 5) ohjaajakokemuksen ja -koulutuksen merkitys. (Ks. kuvio 3.)

6.2.1 Suuhygienistin kanssa työskentelyn merkitys

Ensimmäinen yläkategoria on suuhygienistin kanssa työskentelyn merkitys (ks. kuvio 3). Suuhygienistit kokivat pääsääntöisesti hyvänä sen, että lähihoitajaopiskelijat menivät ensimmäisen työssäoppimisjaksonsa alussa joksikin aikaa suuhygienistin työpariksi. Heidän mielestään tämä mahdollisti rauhallisen alun työssäoppimiselle. Nykypäivänä hammaslääkärin työ on erittäin kiireistä. Mikäli opiskelija menisi suoraan hammaslääkärin työhuoneeseen, hänellä ei olisi aina mahdollisuutta päästä ensimmäisinä päivinä vielä avustamaan, koska koulussa opitut taidot eivät anna valmiuksia toimia nopeasti.

KUVIO 3. Suuhygienisti lähihoitajaopiskelijan ohjaajana

”Tavallaan se on niinkun pienempi kynnyks alottaa ne opinnot harjottelut öö yksin työskentelevän suuhygienistin tai hammashoitajan kanssa että siinä on kuitenkin niin paljon simppelimpiä ja helpompia ne toimenpiteet ja tota tavallaan kun se ei oo sitten sen hammaslääkärin ei oo kattomassa miten sää siinä hommas-sa pärjääät nii se on ehkä niinkun pienempi paine puolin ja toisin sitten siinä että tota pääsee ensiks sille suuhygienistille niitä siipiä...” (Suuhygienisti 5.)

Suuhygienistien vastausten perusteella suuhygienistin kanssa työskentelyn merkitys perustui siihen, että suuhygienisti mahdollisti lähihoitajaopiskelijalle perusasioiden oppimisen rauhallisessa tahdissa. Tämä kuitenkin edellytti opiskelijan ohjaukseen paneutumista ja ajan varaamista siihen.

6.2.2 Opiskelijan tehtävät

Toiseksi yläkategoriaksi suuhygienistien haastatteluaineistosta muodostui opiskelijan tehtävät (ks. kuvio 3). Suu- ja hammashoidon koulutusohjelman ensimmäisen työssäoppimisjakson tavoitteena on oppia perushammashoidon toimintoja (Suu- ja hammashoidon koulutusohjelman opetussuunnitelma 2007). Suuhygienistien mukaan opiskelija pystyy harjoittelemaan suuhygienistin kanssa työssäoppimisen ensimmäisinä päivinä juuri niitä perusasioita, joita hammaslääkärin kanssa työskennellessä tarvitaan.

” ...että mitä perus tavaroita ja sitä mukaa mitä nyt tarvi...tää potilaan asetteleminen ne on ne ensimmäiset ja sitä myöten tulee tää perus hygienia... se avustaminen mutta kuitenkin imurin käyttö ja puustin käyttö ne on semmoiset perus asiat jotka sitten niin avusti ketä tahansa niin ne pitää olla sitten hallinnassa... ja sitten teki koko potilasvaihdon että pyyhki tai laitto tuonne tiskiini ja sitten pyyhki tason ja sitten puhtaata tilalle ja sitten hän hakee aina uuden asiakkaan niinkun...normaalit perus asiat.” (Suuhygienisti 1.)

Suuhygienistit mainitsivat perushammashoidon tehtävistä aseptisen toiminnan, välinehuollossa toimimisen, avustamisen perusteet sekä teknisten talletteiden käsittelystä lähinnä statuksen kirjaamisen. Avustamisen perusteisiin sisältyy oleellisimpana tekijänä tehoimurin käytön opettelu. Lisäksi suuhy-

gienistien mielestä opiskelijalla on mahdollisuus harjoitella erilaisten asiakkaiden kohtaamista sekä heidän ohjaamistaan.

6.2.3 Ohjaustavat ja -sisällöt

Kolmas yläkategoria käsittää ohjaustavat ja -sisällöt (ks. kuvio 3). Ohjaustavoista esiin tuli suullinen ohjaaminen, näyttämällä ohjaaminen, itse tekemisen salliminen sekä yhdessä tekeminen. Osa haastatelluista kertoi selittävänsä opiskelijoille työskennellessään, mitä ja miksi tekevät ja näyttäneensä ensin työtehtäviä ennen kuin opiskelija pääsi itse tekemään. Osan mielestä oli tärkeätä, että opiskelija pääsi itse tekemään mahdollisimman pian.

”no kyllä tietyt asiat piti oikeesti näyttää näyttämällä että ei ninkun mee ihan automaattisesti että joillakin se menee mutta kaikilla se ei vaan mene ja se että tota... tietysti että tota ohjaa... jaa a... kyllä me varmaan katottiin kuvia ja silleen että mikä on mikä pinta.” (Suuhygienisti 4.)

”Kokeilin hänelle antaa näitä harjaus opetuksia mitä käytiin niinkun ensin hän seurasi siinä minun kanssa jonka jälkeen hän oli ihan aluksikin hän teki niitä yksilöllisiä tuolla meidän ’profyhuoneessa’.” (Suuhygienisti 2.)

Ohjauksen sisällöiksi muotoutuivat seuraavat asiat: 1) perusasioissa ohjaaminen, 2) kannustaminen oppimiseen, 3) työyhteisöön sopeutumisen ohjaaminen sekä 4) eettisen toiminnan ohjaaminen (ks. kuvio 3). Perusasiat käsittävät tässä aineistossa avustamiseen ja aseptiseen toimintaan liittyviä työtehtäviä. Niitä ovat muun muassa asiakkaan kutsuminen ja asettaminen paikoilleen, tehoimun käyttö, pintojen pyyhinnät sekä välinehuollon tehtävät.

”Sai kokeilla imuria totta kai kun minusta se on tärkeätä siinä vaiheessa kun siirtyy sitten tonne hammaslääkärille nopeatemposeen työhön tosiaan ergonomia kattotii ... pääsi tosiaan kokeilee imuria että teki loppu työt ja aamulla katsottiin mitä kuuluu hammashoitajan aamutöihin.” (Suuhygienisti 2.)

Edellisten lisäksi työyhteisöön sopeutuminen sekä eettinen toiminta olivat asioita, jotka voidaan katsoa sisältyvän ammatilliseen osaamiseen. Työssäoppimisen ohjaajat tukevat näin opiskelijaa ohjatesaan samalla hänen ammatillista kasvuaan.

6.2.4 Suuhygienistin kokemus lähihoitajaopiskelijan ohjaamisesta

Kaksi yläkategoriaa: suuhygienistin kokemus lähihoitajaopiskelijan ohjaamisesta sekä ohjaajakokemuksen ja -koulutuksen merkitys, vastaavat tutkimuskysymykseen, miten suuhygienisti kokee tehtävänsä lähihoitajaopiskelijan työssäoppimisen ohjaajana? Pääsääntöisesti suuhygienistien mielestä lähihoitajaopiskelijan ohjaaminen oli positiivinen kokemus. Se koettiin tärkeänä, koska sitä kautta opiskelija tutustui suuhygienistin toimenkuvaa ja näin hänellä laajeni käsitys suun terveydenhuollon moniammatillisesta tiimityöskentelystä.

Vaikka ohjaaminen koettiin positiivisena, se koettiin myös haastavana ja opettavaisena. Eteen tulivat usein ympäristön asettamat ja oman tietotaidon rajoitteet. Suuhygienisteillä ajanvarauskirja oli täynnä usein hyvinkin pitkälle, jolloin oli vaikea varata riittävästi aikaa opiskelijan ohjaamiseen. Yksi haastateltavista ilmaisi rajoitteenaan epävarmuuden siitä, osasiko ohjata niin hyvin, että opiskelijalle olisi siitä varmasti hyötyä.

”No tota totta kai se tuo haasteita ja se tuo vähän semmosta painettakin siihen että tota et osaako omalta osaltaan antaa opiskelijalle sitä tietoa ja taitoa jotta se pystyy sitä sitten hyödyntämään eteenpäin että tavallaan sitä tavallaan joutuu miettimään että miten tekee minkäkin asian että ei tavallaan anna väärällaista käsitystä sitten opiskelijalle siitä että miten täällä hommia tehdään että kyllä siinä pitää itsekunkin skarpata siinä tilanteessa.” (suuhygienisti 5.)

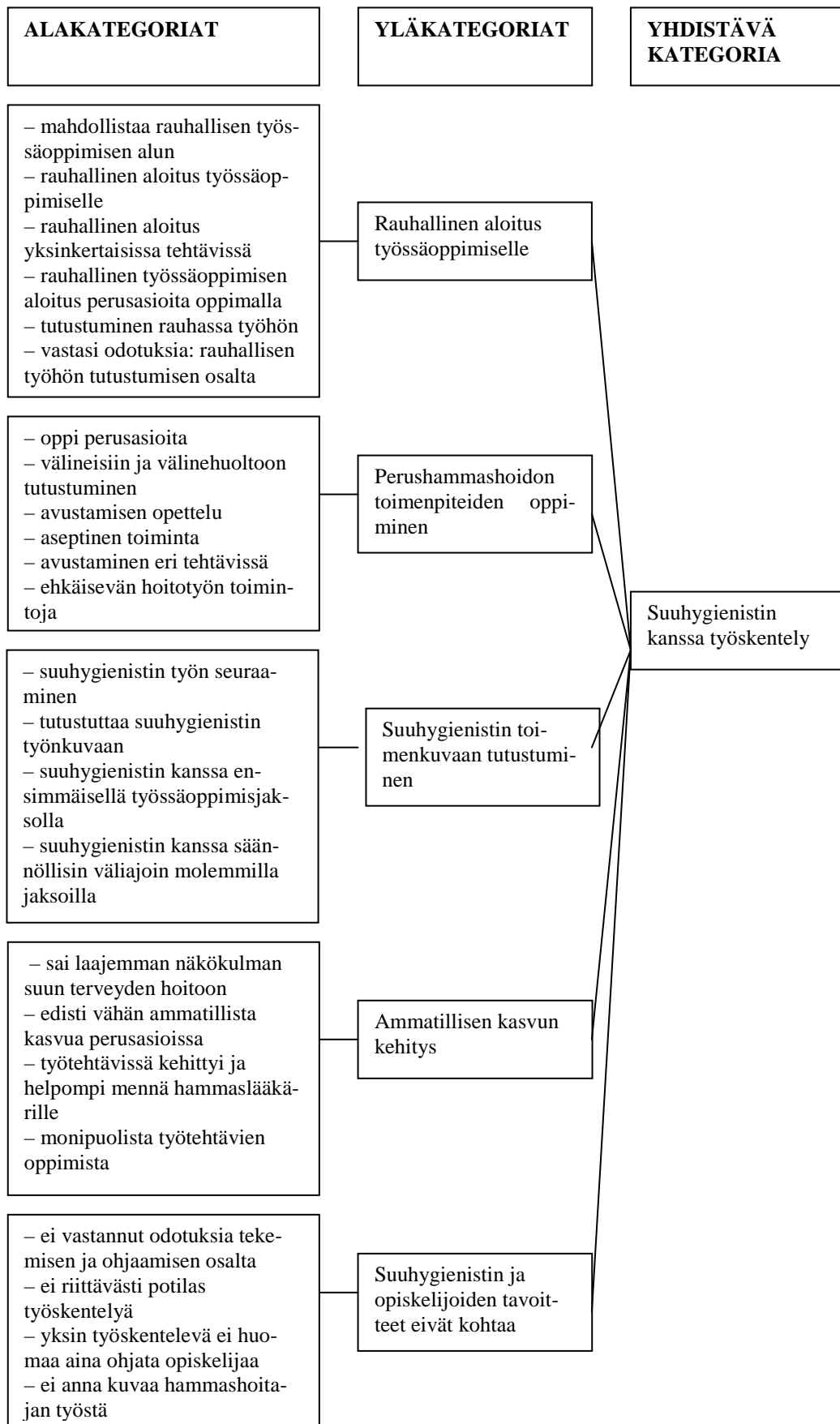
Yksi haastatelluista suuhygienisteistä koki, ettei hänen roolinsa ollut riittävän vastuullinen, koska opiskelija oli suuhygienistin kanssa vain muutamia päiviä. Lisäksi hänen mielestään suuhygienisti ei ole varsinainen ohjaaja, eikä hänen

suuhygienistinä tarvitse ohjata opiskelijaa kuin muutaman asian oppimises-
sa. Hän kertoi myös, ettei osannut hyödyntää opiskelijaa avustajanaan, vaan
teki lähes kaiken itse, jolloin opiskelija joutui seuraamaan työtä sivusta. Tämän
hän koki kuitenkin kehittämisen arvoisena asiana.

Taustatietojen perusteella suuhygienisteillä oli aiemmin ollut ohjattavana lyhy-
en ajan yhdestä kolmeen lähihoitajaopiskelijaa. Osa heistä oli ohjannut myös
useita suuhygienistiopiskelijoita. Vastauksista ilmeni, että aiemmat ohjaajako-
kemukset lisäsivät varmuutta ja tietotaitoa. Useimmat ilmaisivat vastauksis-
saan työpaikkaohjaajakoulutuksen olevan tarpeellinen. Vain yksi oli käynyt
työpaikkaohjaajakoulutuksen. Hänen mielestään ohjaajakoulutus tukee ohjaa-
mista ja arviointia. Yhden suuhygienistin mielestä työpaikkaohjaajakoulutus
on kuitenkin lisäkoulutus, jonka suorittaminen lisää työtä ja vastuuta entises-
tään.

6.3 Suuhygienistin rooli työssäoppimisen ohjaajana lähihoitajaopiskelijan näkökulmasta

Haastattellessamme lähihoitajaopiskelijoita, pyysimme heitä kuvailemaan työs-
kentelyään ohjaajana toimineen suuhygienistin kanssa työssäoppimisjaksolla.
Haastattelujen pohjalta analyysin lopputuloksena syntyi yhdistäväksi katego-
riaksi 'suuhygienistin kanssa työskentely' (ks. kuvio 4). Tähän kategoriaan liit-
tyviä yläkategorioita muodostui viisi eli 1) rauhallinen aloitus työssäoppimisel-
le, 2) perushammashoidon toimenpiteiden oppiminen, 3) suuhygienistin toi-
menkuvaan tutustuminen, 4) ammatillisen kasvun kehitys ja 5) suuhygienistin
ja lähihoitajaopiskelijan tavoitteet eivät kohta. (Ks. kuvio 4.)

KUVIO 4. Suuhygienistin kanssa työskentely lähihoitajaopiskelijoiden näkökulmasta

6.3.1 Rauhallinen aloitus työssäoppimiselle

Ensimmäinen yläkategoria on rauhallinen aloitus työssäoppimiselle (ks. Kuvio 4). Lähihoitajaopiskelijat olivat tyytyväisiä siihen, että he olivat aluksi suuhygienistin ohjaamina. He saivat rauhallisesti aloittaa työssäoppimisen suuhygienistin vastaanotolla tutustumisella ja yksinkertaisilla työtehtävillä ennen kuin siirtyivät nopeatempoisempaan ympäristöön avustamaan hammaslääkärinä. Opiskelijoiden ja heitä ohjanneiden suuhygienistien vastaukset olivat hyvin samansuuntaiset.

"...Siinä sai niinkun rauhassa perehtyä asioihin, välineisiin että se ois voinu olla aikamoinen shokki jos oltais suoraan menty hammaslääkärin kanssa. Mun mielestä se on parempi näin että tälleen rauhallisesti näin ensimmäisen harjottelun aikana." (Opiskelija 3.)

Työssäoppimisjakson alussa oli opiskelijoiden mielestä hyvä saada tuntumaa perusasioihin tutustumalla vastaanoton ja välinehuollon toimintaan, erilaisiin instrumentteihin sekä tehdä potilasvaihtoja pyyhintöineen. Yksi lähihoitajaopiskelija sai myös kirjata statuksia paperille ja koneelle suuhygienistin ohjaamana.

6.3.2 Perushammashoidon toimenpiteiden oppiminen

Toinen yläkategoria, joka muotoutui yhdistävän kategorian 'suuhygienistin kanssa työskentely' alle, on perushammashoidon toimenpiteiden oppiminen (ks. kuvio 4). Opiskelijat pitivät hyvänä sitä, että suuhygienistit työskentelevät rauhallisempaan tahtiin kuin hammaslääkäri-hoitajatyöpari ja heillä on vähemmän instrumentteja käytössään. He saivat ohjausta aseptisessä toiminnassa suuhygienistin toimenpiteiden ollessa hyvin toistensa kaltaisia.

Toistojen myötä opiskelijat kokivat oppivansa perusasioita. Osa opiskelijoista koki hyväksi, että he saivat rauhassa miettiä muun muassa sitä, miten avustetaan tehoimurin kanssa ja kuinka se laitetaan potilaan suuhun. Ennaltaehkäisevän hoidon toimenpiteet tulivat tutuksi, vaikka itse tekeminen saattoikin jäädä vähäiseksi.

6.3.3 Suuhygienistin toimenkuvaan tutustuminen

Kolmas yläkategoria on suuhygienistin toimenkuvaan tutustuminen (ks. kuvio 4). Opiskelijat pääsivät seuraamaan suuhygienistin työtä ja tutustumaan työkuvaan, joten ennakko-odotukset täyttyivät siltä osin. Ohjaajina toimineet suuhygienistit pitivät erittäin tärkeänä, että lähihoitajaopiskelijat tutustuivat erityisesti suuhygienistin tekemään ennaltaehkäisevään työhön.

Pääsääntöisesti opiskelijoiden mielestä paras ajankohta suuhygienistin kanssa työskentelylle on ensimmäisen työssäoppimisjakson alku. Osa lähihoitajaopiskelijoista ja ohjaajina toimineista suuhygienisteistä oli sitä mieltä, että opiskelijan olisi hyvä koko työssäoppimisjakson ajan ajoittain käydä seuraamassa suuhygienistin työskentelyä.

6.3.4 Ammatillisen kasvun kehitys

Ammatillisen kasvun kehitys on neljäs yläkategoria (ks. kuvio 4). Suun terveydenhuollossa työskentelevät moniammatillisen tiimin jäseninä hammaslääkäri- ja -hoitajatyöparit sekä itsenäisesti suuhygienistit. Opiskelijat kokivat, että he saivat laajemman näkökulman suun terveyden hoitoon aloittamalla työssäoppimisen suuhygienistin vastaanotolla. Tämä edisti ammatillista kasvua ja ymmärtämystä, erityisesti ehkäisevässä hammashoidossa.

"...kyl se silleen et varmaan aika harvinainen tilanne et ei sinne varmaan enään työelämässä pääse enään niin olihan se silleen niinkun että siinä tuli myös hänen tätä työtänsä näki ja sit sillätavalla hänen mielipiteitään kuuli niin kyl se anto anto sitä ulottuvuutta siihen." (Opiskelija 4.)

Opiskelijat kokivat, että oli helpompi mennä hammaslääkəriä avustamaan, kun he ensin olivat saaneet perusopit suuhygienistin kanssa. Opiskelijat kokivat hyvänä, että suuhygienistin kanssa työskennellessään he oppivat monipuolisesti erilaisia työtehtäviä.

6.3.5 Suuhygienistin ja opiskelijan tavoitteet eivät kohdanneet

Viides yläkategoria on suuhygienistin ja opiskelijan tavoitteet eivät kohdanneet (ks. kuvio 4). Opiskelijat esittivät kritiikkiä siitä, että yksin työskentelemään tottuneet suuhygienistit eivät osanneet tai huomanneet aina ohjata opiskelijaa ja antaa opiskelijan tehdä potilastyöskentelyä. Tämän asian ohjaajina toimineet suuhygienistitkin tiedostivat ja pitivät sitä kehittämishaasteenaan.

"... kun suuhygienisti on tottunu tekemään yksin niitä töitä tosipitkään niin silleen ei osannu niinkun ottaa mua huomioon että minäkin vois in jotain tehdä..." (Opiskelija 4.)

Opiskelijat kokivat, että he eivät saa todellista kuvaa hammashoitajan työstä normaalisti yksin työskentelevän suuhygienistin toimiessa ohjaajana. Eräs opiskelija mainitsi kuitenkin, että hänen ohjaajanaan toiminut suuhygienisti tiesi paljon hammashoitajan tehtävistä, koska avustaa hammaslääkəriä ajoittain.

6.4. Suuhygienistin näkemys hyvästä työssäoppimisesta

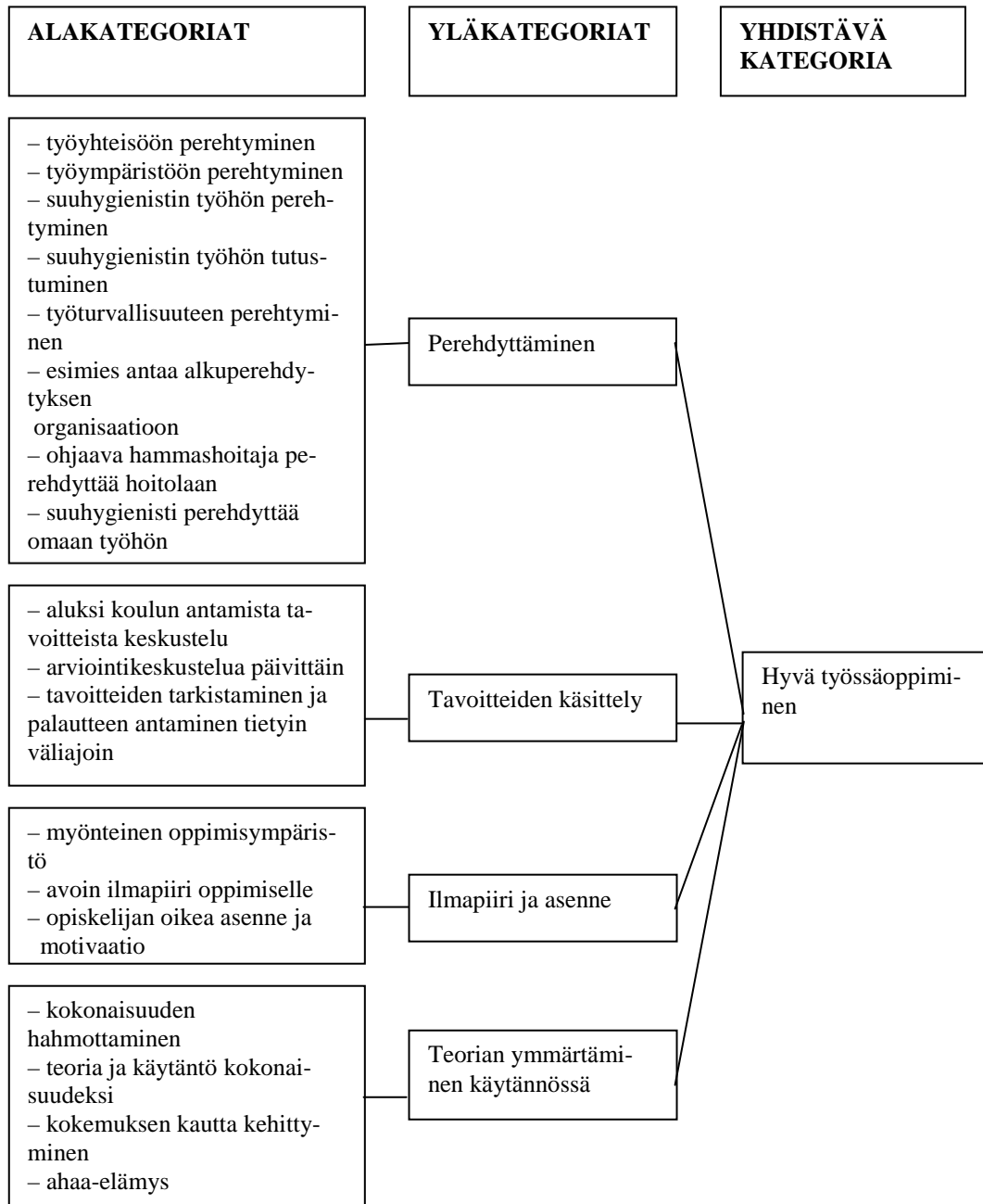
Yhtenä tutkimuskysymyksenä oli, mitä hyvä työssäoppiminen on suuhygienistin ja lähihoitajaopiskelijan näkökulmasta. Haastattelujen pohjalta syntyi neljä yläkategoriaa, jotka kuvaavat suuhygienistien näkemyksiä siitä, mitä hyvä työssäoppiminen on. Näitä ovat: 1) perehdyttäminen, 2) tavoitteiden käsittely, 3) ilmapiiri ja asenne, sekä 4) teorian ymmärtäminen käytännössä. (Ks. kuvio 5.)

6.4.1 Perehdyttäminen

Suuhygienistien näkökulmasta perehdyttäminen on osa hyvää työssäoppimista (ks. kuvio 5), sillä ilman sitä on vaikea päästä sisään työyhteisöön ja opettelemaan työtehtäviä. Suuhygienistit perehdyttivät opiskelijat työyhteisöön ja -ympäristöön, joka käsitti työpaikan työntekijät, työtilat ja -välineet sekä suuhygienistin työn. Lisäksi suuhygienistit perehdyttivät opiskelijoita työturvallisuuteen, johon vastausten perusteella sisältyivät muun muassa itsensä suojaaminen, ensiaputarvikkeiden paikan näyttäminen, ergonomia sekä vaitiolovelvollisuudesta puhuminen.

”kyllä mää korostan edelleen sen perehdyttämisen merkitystä ihan kaikessa missä työpaikassa tahansa siihen toivoisin että jokaisessa työpaikassa satsattais ja päivitetttäis resursseja.” (Suuhygienisti 2.)

Vastauksien pohjalta luokittelimme myös perehdyttäjät. Suuhygienistien vastausten perusteella esimies voisi aluksi perehdyttää koko organisaatioon, jolloin opiskelijalle muodostuisi yleiskuva työpaikasta. Ohjaava hammashoitaja voisi perehdyttää hoitolaa ja suuhygienisti tutustuttaisi opiskelijan omaan työhönsä.

KUVIO 5. Suuhygienistien näkemys hyvästä työssäoppimisesta

6.4.2 Tavoitteiden käsittely

Työssäoppiminen on tavoitteellista. Suuhygienistien mielestä työssäoppimisen alussa olisi hyvä keskustella opetussuunnitelman tavoitteista (ks. kuvio 5).

Vaikka koulutussopimuksessa on ilmaistu jakson yleiset tavoitteet ennen opiskelijan tuloa, tieto tavoitteista ei kuitenkaan aina ole tullut suuhygienisteille. Tieto tavoitteista auttaisi kuitenkin suuhygienistiä miettimään, mitä työtehtäviä opiskelija voisi harjoitella hänen kanssaan.

Yleiseksi käytännöksi on muodostunut ohjaavan opettajan käynti ensimmäisen tai toisen työssäoppimisviikon aikana, jolloin ohjaava hammashoitaja, opiskelija sekä opettaja yhdessä keskustelevat jakson tavoitteista. Suuhygienistin kanssa työskentely on ollut yleensä ennen tavoitekeskustelua, joten opiskelijan tulisi itseohjautuvasti keskustella suuhygienistin kanssa omista tavoitteistaan.

Suuhygienistien näkemyksen mukaan olisi hyvä keskustella joko päivittäin tai tietyin väliajoin tavoitteiden saavuttamisesta ja opiskelijan kokemuksista. Samalla olisi hyvä antaa suullista palautetta. Olisi tärkeää, että ohjaaja huomioisi opiskelijoiden erilaisen valmiustason ja tutustuisi opiskelijaan ja hänen taustoihinsa, jotta hän osaisi kiinnittää huomiota oikeisiin asioihin ohjauksessa.

6.4.3 Ilmapiiri, asenne ja teorian ymmärtäminen käytännössä

Suuhygienistien vastauksissa korostui näkemys ilmapiirin ja asenteen merkityksestä hyvän työssäoppimisen kannalta. Heidän mielestään myönteinen oppimisympäristö ja avoin ilmapiiri ovat asioita, jotka vaikuttavat oppimiseen. Hyvä työssäoppiminen edellyttää myös opiskelijalta oikeaa asennetta ja motivaatiota oppimiseen.

"Aina pitää muistaa että ite kun oli se kaksikymppinen että miten olis toivonu että miten olis vastaanotettu siellä harjottelupaikalla niin tota sillä on hirveen suuri merkitys että miten kohdataan tää opiskelija ja otetaan vastaan sinne työyhteisöön...opiskelijalta kyllä se semmonen positiivinen asenne ja kuitenkin pikkusen rohkeutta olis hyvä olla että tota jos hirveen tota semmonen arka että vuorovaikutus se toimii." (Suuhygienisti 5.)

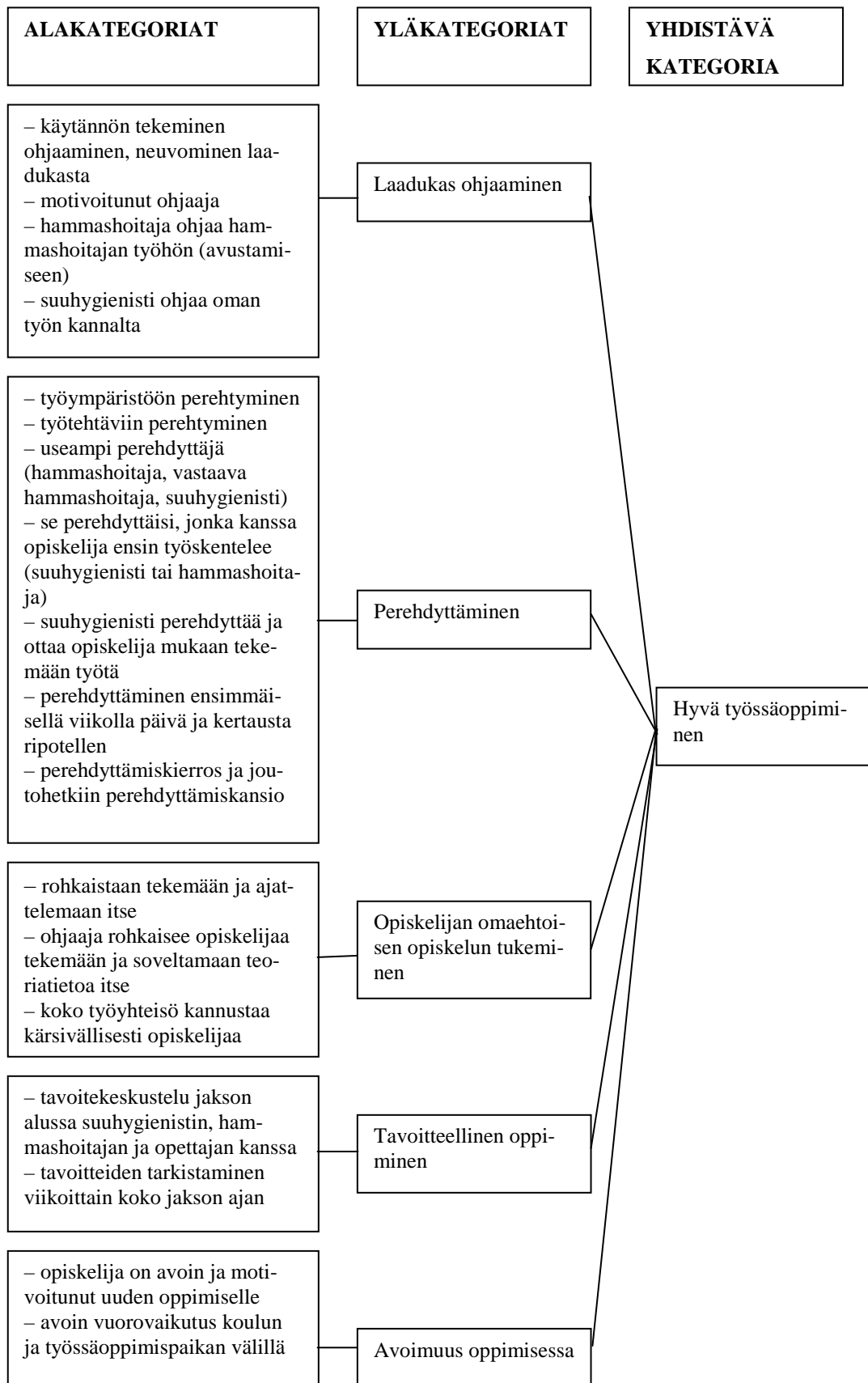
Teorian ymmärtäminen käytännössä on asia, joka myös kuuluu suuhygienistien mielestä hyvään työssäoppimiseen (ks. kuvio 5). Heidän mielestään on tärkeää, että opiskelija hahmottaa teorian ja käytännön kokonaisuudeksi kehittyen ahaa-elämysten avulla kokemuksen kautta ammatillisessa osaamisessaan.

“...no se on sitä että se vahvistaa mitä siellä teoriassa on tullu ja se mitä siellä on tullu ja sää kuvittelisit sen tietäväs muttakun se näytti sen tuossa silmiesi edessä ja sormies välissä niin sehän on pikkusen eri asia onko se sitten se kun ne tilanteet kun ne siellä teoriassa on niin ne on niin pirstottu pieniksi osiksi ja tuota niin analysoitu...” (Suuhygienisti 1.)

Sekä suuhygienistin että lähihoitajan työ on pitkälti käytännön toimintaa, käsi-työtä. Lähihoitajaopiskelijat ja suuhygienistit pitivät tärkeänä työn tekemistä ja positiivista tukemista itse tekemiseen, jotta teoriassa saadut tiedot jäsentyvät käytännön taidoiksi ja laaja kokonaisuus hahmottuu.

6.5 Lähihoitajaopiskelijoiden näkökulma hyvään työssäoppimiseen

Lähihoitajaopiskelijoiden ja suuhygienistien näkemys hyvästä työssäoppimisesta oli pääpiirteissään yhteneväiset. Lähihoitajaopiskelijoiden haastattelujen pohjalta muodostimme seuraavat yläkategoriat: 1) Laadukas ohjaaminen, 2) perehdyttäminen, 3) opiskelijan omaehtoisen opiskelun tukeminen, 4) tavoitteellinen oppiminen sekä 5) avoimuus oppimisessa (ks. kuvio 6).

KUVIO 6. Lähivoitajaopiskelijoiden näkemys hyvästä työssäoppimisesta

6.5.1 Laadukas ohjaaminen

Laadukkaan ohjaamisen tunnusmerkkejä (ks. kuvio 6) oli opiskelijoiden mielestä se, että heitä ohjaava suuhygienisti on tehtävänsä motivoitunut ja ohjaa oman työnsä kannalta lähihoitajaopiskelijaa. Samoin ohjaajina toimineet suuhygienistit odottivat motivoitunutta opiskelijaa, joka on innostunut tutustumaan suuhygienistin toimenkuvaan. Opiskelijat toivoivat, että suuhygienistit ottaisivat heidät enemmän mukaan käytännön työn tekemiseen, ohjaten ja neuvoen itsenäiseen toimintaan. Kannustava, rohkaiseva ja myönteinen ilmapiiri auttavat oppimisessa. Opiskelijat tuntevat tulleensa hyväksytyksi opiskelijoina, jos työssäoppimispaikassa ei odoteta, että opiskelijat osaavat kaiken.

"...otettiin sillein hirveen lämpimästi vastaan ja tietysti se homma että pitää kysyä niinkun mulla kuitenkin niinkun ne silleen hirveesti ohjas oltiin niinkun kaikki innokkaita sanomaan että mitä tehään ja selittämään sitä että mun mielestä ihan niinkun hyvä sillain ohjaus...". (Opiskelija 2.)

Opiskelijalle on tärkeää uskaltaa olla aktiivinen ja vastaanottavainen uusille asioille. Myös suuhygienisteille on tärkeää, että opiskelija on kiinnostunut ja kyselee asioista. Näin saadaan vuorovaikutteinen oppimisympäristö. Oppiminen on parhaimmillaan molemminpuolista, kun opiskelijoilla on alan uusinta tietämystä ja suuhygienisteillä on käytännön kokemusta ja hiljaista tietoa, mitä ei kirjoista opita.

"... silleen se oma motivoituneisuus oma halu että minä haluan oppia minä haluan saada tältä työssäoppimis jaksolta kaiken hyödyllisen." (Opiskelija 4.)

Sekä lähihoitajaopiskelijoiden, että suuhygienistien oma motivaatio on yksi tärkeimmistä työssäoppimisen ja -ohjaamisen onnistumisen edellytyksistä. Tämä ilmeni molempien ryhmien haastatteluissa.

6.5.2 Perehdyttäminen

Lähihoitajaopiskelijat ja heitä ohjanneet suuhygienistit pitivät tärkeänä, että perehdyttämiseen on varattu riittävästi aikaa (ks. kuvio 6). Opiskelijoiden mielestä perehdyttäjänä voi toimia henkilö, jonka kanssa opiskelija ensin työskentelee, joko hammashoitaja tai suuhygienisti. Perehdyttäjiä voi olla opiskelijoiden mielestä olla useampia: hammashoitaja, suuhygienisti tai hoitajien esimies ja yhden opiskelijan mielestä myös hammaslääkäri.

” No just suuhygienisti ja hammashoitaja ehkä jopa hammaslääkärikin jollain tapaa mutta päävastuu olis sillä omalla ohjaajalla siinä perehdytyksessä ” (Opiskelija 3.)

Perehdyttämistä olisi ensimmäisellä viikolla yksi päivä, mieluummin heti alussa tehtäisiin perehdyttämiskierros ja sitten kertausta eri asioista pitkin työssäoppimisjaksoa. Perehdyttämiseen olisi hyvä sisällyttää työympäristöön ja -tehtäviin perehtymistä. Opiskelijat odottivat, että suuhygienisti perehdyttää omaan toimenkuvaansa ja ottaa opiskelijan mukaan tekemään työtä. Opiskelijat totesivat haastatteluissa, että hammashoitaja ohjaa heidät varsinaiseen hammashoitajan työhön eli hammaslääkärin avustamiseen. Joutohetkiin olisi heidän mielestään hyvä olla käytössä perehdyttämiskansio.

6.5.3 Opiskelijan omaehtoisen opiskelun tukeminen ja tavoitteellinen oppiminen

Kolmas yläkategoria on opiskelijoiden omaehtoisen opiskelun tukeminen ja tavoitteellinen oppiminen on neljäs yläkategoria (ks. kuvio 6). Opiskelijoiden mielestä on koko työssäoppimispaikan yhteinen asia kannustaa kärsivällisesti opiskelijaa. Lähihoitajaopiskelijat toivoivat, että heitä rohkaistaan tekemään ja ajattelemaan itse sekä soveltamaan koulussa oppimiaan teorian tietoja ja tekemään käytännössä itse, ohjaajan ollessa taustalla tukena ja tarvittaessa apuna.

Tavoitteellinen oppiminen onnistuu haastateltujen lähihoitajaopiskelijoiden mielestä silloin, kun työssäoppimisjakson alussa on tavoitekeskustelu, johon osallistuvat ohjaava suuhygienisti ja hammashoitaja sekä opiskelija ja opettaja. Jotta opiskelija saavuttaisi työssäoppimisjaksonsa tavoitteet, ne on hyvä tarkistaa viikoittain koko jakson ajan. Näin voidaan kiinnittää huomiota niihin seikoihin, mitä vielä on tavoitteena oppia.

” ... ohan niitä hyvä kattoo niinkun ihan koko ajan siellä oli niitä tavoitteita että tietää missä mennään... että mää oon itte niinkun niitä tavoitteita niin ollaan kättö sitten suurimpiirtein puolivoälissä harjottelua käytiin ne läpille että mitkä on niinkun täyttyny ja mitkä on sitten vielä että nyttän on vielä samanverran aikaa että keskittyä niihin.” (Opiskelija 2.)

Työssäoppiminen on tehokasta ja tuloksellista, kun työssäoppimisjaksolle on asetettu konkreettisia tavoitteita, jotka sekä opiskelija että häntä ohjaava suuhygienisti tietävät ja ajoittain tarkistavat. Tavoitteiden asettaminen auttaa opiskelijaa löytämään työstä niitä asioita, joita koulussa teoriatunneilla on opiskeltu.

6.5.4 Avoimuus oppimisessa

Viimeinen yläkategoria hyvässä työssäoppimisessa on avoimuus oppimisessa (ks. kuvio 6). Lähihoitajaopiskelijoiden mielestä opiskelijalla itsellään on myös osaltaan vastuu työssäoppimisen onnistumisesta. Opiskelijan tulee olla avoin ja motivoitunut uuden oppimiselle.

”... on tietysti se että kun on erilaisia työyhteisöjä että joissakin työyhteisöissä on kauheita kuppikunteja ja tämmöstänäin että pystyy menemään sinne avoimien mielin että vaikka kuulis etukäteen kuinka paljon mitä tahansa niin pystyy menemään sinne silleen että avoimesti että minä olen minä oma itseni ja se semmonen hyväksyntä erilaisia ihmisiä kohtaan siellä voi olla erilaista persoonaa mutta niittenkin kanssa pitää tulla toimeen.” (Opiskelija 4.)

Lähihoitajaopiskelijat pohtivat myös työssäoppimispaikan ja koulun välistä vuorovaikutusta. Opiskelijan työssäoppimiseen on paljon merkitystä sillä, että vuorovaikutus on avointa ja yhteys koulun sekä työssäoppimispaikan välillä toimii.

7 POHDINTA

7.1 Tulosten tarkastelua

Tässä opinnäytetyössä tarkoituksena oli tarkastella suuhygienistin roolia lähihoitajakoulutuksen suu- ja hammashoidon koulutusohjelmaopiskelijoiden ohjaajana. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, mitä hyvä työssäoppinen on suuhygienistin ja lähihoitajaopiskelijan näkökulmasta.

Tutkimuksen tuloksena muodostui kolme yhdistävää kategoriaa: 1) Suuhygienisti lähihoitajaopiskelijan ohjaajana, 2) suuhygienistin kanssa työskentely sekä 3) hyvä työssäoppiminen.

7.1.1 Suuhygienistin rooli lähihoitajaopiskelijan ohjaajana

Suuhygienistien mielestä oli hyvä, että he voivat jakson alussa antaa lähihoitajaopiskelijoille mahdollisuuden oppia rauhallisessa tahdissa muun muassa asiakkaan kohtaamista, potilasvaihdon suorittamista, avustamisessa tarvittavia perustaitoja ja statuksen kirjaamista. Myös lähihoitajaopiskelijat kokivat hyvänä sen, että he saavat aloittaa työssäoppimisen suuhygienistin kanssa ”pehmeästi” ja rauhallisesti opettelemalla ensin vain perusasioita. Heidän kokemuksi-

ensa mukaan suuhygienistin kanssa työskentely on merkityksellistä ammatillisen kasvun kannalta.

Työssäoppiminen suuhygienistin kanssa voidaan kokea liian yksipuoliseksi ja ettei se vastaa sitä, mitä hammaslääkärin vastaanotolla tapahtuu. Suuhygienistin kanssa opiskelijoiden ei ole tarkoituskaan tutustua hammashoitajan työhön, vaan saada mahdollisuus opetella perustoimenpiteitä ennen siirtymistään hammaslääkärin kanssa nelikäsiyöskentelyyn. Tarkoitus oli myös tutustua suuhygienistin työhön osana suun terveydenhuollon moniammatillista tiimiä. Tämä kuvastanee, että tavoitteet ja odotukset eivät ole välttämättä selkeät puolin ja toisin.

Tutkimustulokset vahvistivat myös sen, etteivät suuhygienistit osaa riittävästi aina antaa lähihoitajaopiskelijalle mahdollisuutta tehdä itse, muun muassa avustamistyötä tehoimurin kanssa. Tämä johtuu siitä, että suuhygienistit ovat tottuneet työskentelemään yksin. Riittävän pitkän potilaskohtaisen ajan varaaminen päiväkirjaan ja potilaiden väljempi sijoittelu auttaisi, että suuhygienistellä olisi aikataulullisesti paremmat mahdollisuudet antaa opiskelijan avustaa. Myös Työssäoppimisen opas työpaikoille (2003, 9) painottaa ajan varauksen tärkeyttä ohjauksen ennakkosuunnittelussa.

Suuhygienistit kokivat lähihoitajaopiskelijoiden ohjauksen pääasiassa positiivisena ja antoisana. He pitivät tärkeänä sitä, että lähihoitajaopiskelijat tutustuivat suuhygienistin työhön ja suuhygienistit voivat ohjata opiskelijaa asiakkaan kohtaamisessa ja ohjauksessa. Osa suuhygienisteistä koki lähihoitajaopiskelijoiden ohjauksen myös haastavana tehtävänä. Haastetta lisäsivät muun muassa ohjauskokemuksen puute ja se, että yleensä yksin työskentelevät suuhygienistit eivät aina osaa hyödyntää opiskelijaa avustajanaan.

Tynjälän ym. (2005) Keski-Suomessa tekemässä tutkimuksessa ilmeni myös, että työpaikkaohjaajien ja opettajien mielestä ohjauksessa olisi vielä kehitettävää. Tutkijat suosittelivatkin tulosten perusteella että työpaikkaohjaajien koulutusta sekä työpaikkaohjaajien ja opettajien välistä vuorovaikutusta lisättäisiin. (Tynjälä ym. 2005)

Lähihoitajaopiskeijoiden mukaan yksi suuhygienistin kanssa työskentelyn eduista on, että he voivat tutustua suuhygienistin toimenkuvaan. Heidän mielestään paras ajankohta suuhygienistin kanssa työskentelylle oli ensimmäisen työssäoppimisjakson alku. Osan mielestä olisi myös hyvä työskennellä silloin tällöin suuhygienistin kanssa niin ensimmäisen, kuin toisenkin työssäoppimisjakson aikana.

7.1.2 Hyvä työssäoppiminen

Haastattelujen perusteella sekä suuhygienistien että lähihoitajien mielestä hyvään työssäoppimiseen kuuluu perehtyminen ja perehdyttäminen. Mykrän (2007, 14.) mukaan opiskelijan perehtyminen työhön alkaa jo opetussuunnitelman mukaisiin teoriaopintoihin paneutumisesta. Perehdyttämisen tavoitteena on auttaa opiskelijaa tutustumaan työpaikan tapaan toimia sekä työpaikan tehtäviin, sääntöihin ja muihin työntekijöihin.

Hyvä työssäoppiminen on tavoitteellista oppimista ja sitä mieltä olivat myös haastatellut suuhygienistit ja lähihoitajaopiskelijat. Työpaikan edun mukaista on tietää, mitä tutkinnon opetussuunnitelmaan kuuluu ja missä vaiheessa opintojaan työssäoppimisjaksoa aloittava opiskelija on (Työssäoppimisen opas työpaikoille 2003, 9).

Opetussuunnitelmasta määräytyvät jakson oppimistavoitteet, mutta opiskelija muotoilee myös omat oppimistavoitteensa, esimerkiksi oppimisympäristön eli

työssäoppimispaikan mahdollisuuksien pohjalta. Näin ollen suuhygienistin kanssa työskennellessä opiskelijan tulisi miettiä, mitä hän voi suuhygienistin kanssa työskennellessä oppia ja muodostaa sen pohjalta tavoitteet suuhygienistin kanssa työskentelyn ajalle. Sekä suuhygienistien, että lähihoitajaopiskelijoiden mielestä tavoitteista tulisi keskustella heti alussa ja tarkentaa niitä ajoittain. Uskomme, että tavoitteista keskustelu auttaisi myös suuhygienistiä orientoitumaan ohjaajan tehtävässään niin, että hän muistaisi antaa opiskelijan tehdä mahdollisimman paljon itse.

Tavoitteiden saavuttamisesta tulisi antaa palautetta tietyin väliajoin ja opiskelijan tulisi antaa myös palautetta ohjaajalleen. Opiskelijat ovat erilaisia. Toiset ovat arkoja tarttumaan työhön, eivätkä uskalla kysyä neuvoa. On myös impulsiivisia opiskelijoita, jotka eivät välttämättä itse hahmota oman osaamisensa rajoja ja saattavat aiheuttaa jopa työturvallisuusriskejä, kun eivät hallitsekaan työtehtäviään. Opiskelija tarvitsee näin ollen jatkuvaa palautetta työskentelystään ymmärtääkseen, mihin hänen on kiinnitettävä enemmän huomiota ja missä hän on jo kehittynyt. (Työssäoppimisen opas työpaikoille 2003, 17.)

Haastattelujen pohjalta hyvä työssäoppiminen käsittää myös teoretiedon ymmärtämisen käytännössä niin, että opiskelija kykenee hahmottamaan kokonaisuuden ja kehittymään työkokemuksen kautta. Lähihoitajaopiskelijoiden mielestä on tärkeää, että opiskelijaa rohkaistaan tekemään mahdollisimman paljon itse ja soveltamaan teoretietoa käytäntöön. Myös suuhygienistien haastatteluvastausten perusteella ohjaustavoilla ja -sisällöillä on suuri merkitys. He painottivat sitä, kuinka tärkeitä työssäoppimisessa on suullinen ja näyttämällä ohjaaminen, itse tekemisen salliminen ja yhdessä tekeminen. Käytännön hiljaisen tiedon siirtäminen suuhygienisteiltä lähihoitajaopiskelijoille auttaa mielestämme nimenomaan teoretietojen jäsentymisen ammatilliseksi osaamiseksi.

Ihminen oppii eri tavoin yksilöllisesti. Oppimisen keskimääräisen maksimituloksen ollessa sata prosenttia, pelkästään kuulemalla saadusta tiedosta muistiin jää 20 % ja pelkästään näkemällä 30 %. Silloin, kun nähdään ja kuullaan jää opitusta mieleen puolet, kun edellä mainittuihin lisätään vielä itse tekeminen ja mahdollisuus keskustella, oppimistulos on 90 %. Ammatillisissa opinnoissa työssä oppiminen perustuu siihen, että opiskelijalle selostetaan, näytetään, hänen annetaan itse kokeilla, perustellaan ja sen jälkeen vielä kerrataan. Näin opiskelija pääsee autenttisessa ympäristössä harjaantumaan sellaisissa työtehtävissä, mitä hänen valmistuttuaan tulee hallita. (Työssäoppiminen oppimismenetelmänä 2008.)

Hyvän työssäoppimisen perustana on avoin, oppimista tukeva ilmapiiri sekä oikea asenne ja hyvä vuorovaikutus. Haastatellut toivat tämän esiin työssäoppimispaikkaan, opiskelijaan sekä oppilaitokseen liittyen. Mielestämme silloin, kun tiedon kulku työpaikan, opiskelijan ja oppilaitoksen välillä on avointa ja ilmapiiri hyväksyvää, opiskelijan ei tarvitse tuhlaata energiaa turhaan jännittämiseen, vaan hän voi keskittyä päätehtäväänsä, eli oppimiseen.

Tulokset tukevat pääpiirteissään jo olemassa olevaa tietoa hyvästä työssäoppimisesta. Kuten Hulkari (2006, 19–20) tutkimuksessaan mainitsee, työssäoppiminen on prosessi, johon kuuluvat muun muassa perehdytys, ohjaus, ammattitaitoa kehittävät työtehtävät sekä palaute ja arviointi. Opiskelija tarvitsee sekä työssäoppimisen ohjaajan että ohjaavan opettajan tukea tuossa prosessissa. Tulokset antavat vahvistusta myös käsitykselle siitä, että lähihoitajaopiskelijan oppimiselle työssäoppimisjakson alussa on etua suuhygienistin kanssa työskentelystä. Lähihoitajaopiskelija voi rauhassa paneutua perusasioiden oppimiseen muutamien päivien ajan, ennen kuin siirtyy harjoittelemaan hammaslääkärin avustamista.

Opinnäytetyötä tehdessä olemme ymmärtäneet entistä selvemmin moniammatillisen tiimityön merkityksen. Hammaslääkäriin, hammashoitajan sekä suuhygienistin muodostamassa tiimissä pyritään mahdollisimman asiakaslähtöiseen ja tehokkaaseen työskentelyyn. Opiskelijan ohjauksessa tiimityö on myös erittäin tärkeää niin työssäoppimispaikassa, kuin työssäoppimispaikan ja oppilaitoksen välillä. Yhdessä voidaan jakaa opiskelijan ohjaukseen liittyvää vastuuta ja tehtäviä.

7.2 Tutkimuksen luotettavuuden arviointia

Laadullisen tutkimuksen arviointi kohdistuu tutkimusaineiston keräämiseen, analysointiin sekä tutkimuksen raportointiin. Kylmän ja Juvakan (2007, 127) mukaan laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella esimerkiksi neljällä kriteerillä, joita ovat 1) uskottavuus, 2) vahvistettavuus, 3) siirrettävyys ja 4) reflektiivisyys. Tutkimuksen luotettavuutta tarkastellessa olennaista kvalitatiivisessa tutkimuksessa on, että siinä ei pyritä yleistettävyyteen, kuten määrällisessä tutkimuksessa. (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1997, 216.)

Tutkimustulosten uskottavuus tulee esiin muun muassa siinä, että olemme molemmat tehneet analyysin tahoillamme ja yhdessä keskustellen tehneet lopullisen aineiston luokittelun. Vahvistettavuuteen vaikuttavat luokitteluperusteiden kirjaaminen ja perustelu sekä analysoinnin ja luokittelujen selkeä raportointi. Tämän vuoksi olemme käyttäneet raportissamme kuvioita ja taulukoita havainnollistamaan analyysin etenemistä. Myös tutkimuksen raportoinnissa olemme pyrkineet selkeyteen niin, että lukija voisi seurata päättelyämme ja arvioida sitä. (Ks. Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1997, 216; Kylmä & Juvakka 2007, 128.)

Aineiston ei tarvitse olla edustava, mutta sen tulee olla koottu sieltä, missä tutkimuksen kohteena oleva ilmiö esiintyy. Tässä tutkimuksessa haastatteluihin osallistuneet suuhygienistit ja lähihoitajat työskentelivät hammashoitoloissa, joissa on usein suu- ja hammashoidon koulutusohjelmaopiskelijoita työssä oppimassa. Olemme pyrkineet antamaan riittävästi kuvailevaa tietoa tutkimuksen osallistujista ja ympäristöstä, minkä perusteella lukija voi arvioida tulosten siirrettävyyttä. Reflektiivisyys tulee esiin siinä että olemme kuvanneet tutkimuksen lähtökohdat tutkimusraportissa. Koska olemme ilmaisseet omat lähtökohtamme, lukija voi arvioida omaa vaikutustamme aineistoomme ja tutkimusprosessiimme. (Ks. Kylmä & Juvakka 2007, 128.)

Luotettavuutta lisäävät tutkittaville esitettyjen haastatteluteemojen kirjaaminen raporttiin ja kysymysten riittävä laajuus, jolloin tutkittavien omat näkemykset saadaan helpommin esiin. Muotoilimme kysymykset siten, että niihin ei tulisi yksiselitteisiä vastauksia, vaan vastaajat joutuisivat pohtimaan asiaa syvällisemmin. Raportissa on myös ilmaistu aikaviive haastattelun kohteena olevan tapahtuman, tässä tapauksessa opiskelijan suuhygienistin kanssa tapahtuneen työskentelyn ja haastatteluajankohdan välillä. Tämä sen vuoksi, koska tapahtuma saattaa ajan myötä muuttua haastateltavan mielessä. (Ks. Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1997, 216.)

Analyysin tulokset muotoutuivat pitkälti tutkimustuloksiin ja teemakysymyksiin pohjautuvan alkuoletuksen käsitteistön pohjalta deduktiivisesti. Mietittäväksi jää, olisiko tulos ollut erilainen, jos teemakysymykset eivät olisi olleet niin yksityiskohtaisia, kuin nyt olivat ja olisimme tehneet analyysin pelkästään aineiston pohjalta induktiivisesti.

7.3 Eettiset kysymykset

Pyrimme tekemään eettisesti perusteltuja ratkaisuja koko opinnäytetyön kirjoittamisprosessin ajan. Tutkimusaiheen valinnassa kiinnitimme huomiota työn merkittävyyteen. Vaikka tutkimustyö onkin erittäin työläs, valitsimme aiheen sen vuoksi, että se tulee hyödyttämään suu- ja hammashoidon koulutusohjelmassa opiskelevia lähihoitajaopiskelijoita. (Ks. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2001, 26.)

Tutkijan ja tutkittavien suhde on tärkeä, koska tutkittavilla on oikeus tietää, mitä heille tapahtuu, jos he osallistuvat tutkimukseen. Tutkimukseen osallistujilta edellytetään tietoista suostumusta tutkimukseen. Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista. Pyysimme osallistujilta kirjallisesti suostumuksen. Suostumuslomake (ks. liite 1) sisälsi tiedot tutkimuksen tekijöistä, nimestä, tarkoituksesta sekä tiedon siitä, mihin tutkimuksessa tuotettua tietoa käytetään. (Ks. Hirsjärvi ym. 2001, 26-27.)

Terveyskeskusten suuhygienistien esimiehiltä anottiin lupa suuhygienistien haastattelujen tekemiseen Jyväskylän ammattikorkeakoulun valmiilla lomakkeella (ks. liite 2). Kerroimme osallistujille, että heidän henkilöllisyytensä ei tule näkymään tutkimusraportissa, vaan jokaista käsitellään anonyyminä (ks. Hirsjärvi ym. 2001, 27). Alkuperäisiä lupalomakkeita ei ole liitetty työhön juuri anonyymin säilymisen vuoksi, koska terveyskeskusten hammashoitolat ovat pieniä ja haastatellut on helppo tunnistaa hammashoitoloiden ja paikkakunnan nimen perusteella.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTUTKIMUSHAASTEET

Tutkimuksen perusteella voidaan esittää seuraavat johtopäätökset:

1) Suuhygienistin rooliin kuuluu perusasioiden oppimisen mahdollistaminen rauhallisessa tahdissa ensimmäisen työssäoppimisjakson alussa sekä lähihoitajaopiskelijan ohjaaminen ammatilliseen kasvuun. Lisäksi suuhygienistin kanssa työskentely mahdollistaa opiskelijalle suuhygienistin toimenkuvaan ja moniammatilliseen tiimityöhön tutustumisen.

2) Suuhygienistit kokivat lähihoitajaopiskelijoiden ohjaamisen positiivisena, mutta silti haastavana ja opettavaisena kokemuksena. Suuhygienistien mielestä työpaikkaohjaajakoulutus olisi hyödyllinen, koska se antaisi tukea ohjaamiseen ja arviointiin.

3) Työssäoppiminen koetaan hyväksi, kun työpaikalla on opiskelijamyönteinen ilmapiiri ja opiskelijan perehdyttämiseen paneudutaan ja tavoitteista keskustellaan. Lisäksi hyvään työssäoppimiseen sisältyy laadukas ohjaaminen sekä arviointi ja palautteen anto, jotka tukevat opiskelijan omaehtoista oppimista ja itse tekemistä sekä teorian soveltamista käytäntöön.

Opinnäytetyö kohdistui Jyväskylän ammattiopistossa suu- ja hammashoidon koulutusohjelmassa opiskelevien lähihoitajaopiskelijoiden työssäoppimiseen. Tulosten perusteella näyttäisi siltä, että Jyväskylän ammattiopiston suu- ja hammashoidon opiskelijoiden on tarkoituksen mukaista mennä jatkossakin ensimmäisellä työssäoppimisen jaksollaan muutaman päivän ajaksi suuhygienistin työpariksi opettelemaan perushammashoidon työtehtäviä. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että sekä opiskelijoille että suuhygienisteille on selkiytynyt suuhygienistin kanssa työskentelyn tavoite, jolloin opiskelija pääsee todella itse tekemään eikä vain seuraa suuhygienistin työskentelyä.

Teoriaopintojen ja työssäoppimisen käytännöt eroavat eri oppilaitoksissa. Tähän vaikuttavat muun muassa opetusresurssit, opiskelijoiden sisäänoton tiheys ja opetusryhmien koko. Ryhmän koko vaikuttaa esimerkiksi siihen, kuinka paljon opiskelijat voivat harjoitella käden taitoja ennen työssäoppimisen jaksoa. Yksi jatkotutkimuksen aihe olisikin se, millaisia käytäntöjä on olemassa perushammashoidon toimenpiteiden oppimisessa eri oppilaitoksissa ja miten opiskelijat kokevat ne. Tämä auttaisi kehittämään Jyväskylän ammatitopiston lähihoitajakoulutuksen suu- ja hammashoidon opetuskäytäntöjä.

Haastatelluista suuhygienisteistä yksi oli osallistunut työpaikkaohjaajien koulutukseen. Kaikki olivat kuitenkin sitä mieltä, että koulutus antaisi lisää valmiuksia opiskelijan ohjaamiseen ja arviointiin. Ongelmana on useimmiten, että ohjaajien on vaikea työkiireiden vuoksi osallistua koulutukseen. Jotkut oppilaitokset ovat järjestäneet lähikoulutuspäiviä koululle ja osallistujat ovat tehneet etätehtäviä verkossa.

Joillakin työpaikoilla on päädytty siihen, että opettaja on jalkautunut työpaikalle ja suurin osa ohjaajina toimivista työntekijöistä on siten päässyt osallistumaan koulutukseen. On kuitenkin vielä useita työpaikkoja, joissa moni ohjaajista ei ole käynyt ohjaajakoulutusta. Toinen kiinnostava tutkimuksen aihe olisi, miten työpaikkaohjaajan koulutus tulisi järjestää suun terveydenhuollossa, jotta esimiehet ja työntekijät kokisivat sen niin mielekkääksi, että työntekijä saisi mahdollisuuden osallistua siihen työaikana.

LÄHTEET

Asetus ammatillisesta koulutuksesta A811/98 [Viitattu 20.1.2007]

www.finlex.fi/fi/laki/

Asetus ammatillisesta koulutuksesta 21.7.2005/603. [Viitattu 7.4.2008.]

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2005/20050603>

Griffiths, T. & Guile, D. 2003. A connective model of learning: the implications for work process knowledge. *European Educational Research Journal*, Volume 2, Number 1, 2003, 56–73.

Hammashoitaja, lähihoitaja. 2005. Työministeriö, Työvoiman kehittäminen ja ohjaus -tiimi 10.5.2005. [Viitattu 6.1.2007]

<http://www.mol.fi/webammatti.cgi?ammattinumero=12220&kieli=00>

Hirsjävi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2001. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hulkari, K. 2006. Työssäoppimisen laadun käsite, itsearviointi ja kehittäminen sosiaali- ja terveysalan ammatillisessa peruskoulutuksessa. *Acta Universitatis Tamperensis* 1163. Tampere: Tampereen yliopistopaino. Juvenes print.

Hätönen H. 2001. Eläköön opetussuunnitelma. Opas ammatillisille oppilaitoksille. Opetushallitus. Helsinki: Edita.

Jyväskylän ammattiopisto. 2006. Opetussuunnitelma, Yhteinen osa. Tutkintokohtaisen opetussuunnitelman yhteinen osa. Vahvistettu Johtajan päätös 216/20/2006.

Kouluttajan käsikirja. 2005. Ammatillisen kasvun polku. Sote@kku-projekti OPH /Helsingin Diakoniaopisto. [Viitattu 8.10.2007.]

<http://www.hdo.fi/Kasikirja/amatillinenpolku.htm>

Kupias, P. 2002. Oppia opetusmenetelmistä. Educa-istituutti. Helsinki: Edita.

Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.

Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede*. 11, (1), 3 - 12.

Laatukäsikirja. 2003. Versio 1.0. Jyväskylän ammattiopisto. Oppilaitokset.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 21.8.1998/630 [Viitattu 20.1.2007.]
www.finlex.fi/fi/laki/

Laki ammatillisesta koulutuksesta 15.7.2005/601. [Viitattu 20.1.2007.]
www.oph.fi

Latvala, E. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2001. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällön analyysi. Teoksessa Janhonen, S. & Nikkonen, M. (toim.) Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Helsinki: WSOY.

Mykrä, T. 2007. Työpaikkaohjaaja oppimisen edistäjänä – opiskelijan ohjaaminen ja arviointi työpaikalla. Educa-instituutti. Vammala: Vammalan kirjapaino.

Opetushallitus. 2001. Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet. sosiaali- ja terveysalan perustutkinto. Lähihoitaja. Helsinki: Haka-paino.

Opetushallitus. 2005. Määräys Dnro 32/011/2005. Ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja tutkintotoimikunnat. Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet. Opiskelijan arviointi. Opetussuunnitelma. [Viitattu 16.3.2006.] www.oph.fi

Opetushallitus. 2008. Työssäoppiminen ja ammattiosaamisen näytöt. opas työpaikoille. [Viitattu 1.2.2008.]
http://db3.oph.fi/esr/tiedostot/Ohjaaja_OPAS_10.pdf

Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. 1997. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva: WSOY.

Romppainen, B. & Pohjanheimo, E. 2004. Työpaikkaohjaaja opiskelijan arvioijana ja ohjaajana – näkökulmana kaikille aloille yhteinen ydinosaaminen. Educa- instituutti. 3.painos. Helsinki: Edita Prima.

Suuhygienistin toimenkuva. 2007. [Viitattu 6.1.2007.]
http://www.stal.fi/mp/db/file_library/x/IMG/17459/file/Suuhygienistintoimenkuva3112006.pdf

Suu- ja hammashoidon koulutusohjelman opetussuunnitelma 2007. Vahvistettu 19.1.2007. Rehtorin päätös 34/20/2007.

Tutkintokohtainen opetussuunnitelma 2007. Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, Lähihoitaja. Vahvistettu 19.01.2007. Rehtorin päätös 34/20/2007.

Tynjälä, P. 2000. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Tampere: Tammer paino.

Tynjälä, P., Nikkanen, P., Volanen, M. V. & Valkonen, S. 2005. Työelämänyhteistyö ammatillisessa koulutuksessa ja työyhteisöjen oppiminen. Taitava Keski-Suomi -tutkimus. Osa II. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimusselosteita 24.

Tynjälä, P., Virtanen, A. & Valkonen, S. 2005. Työssäoppiminen Keski-Suomessa. Taitava Keski-Suomi -tutkimus. Osa I. Jyväskylän yliopisto. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimusselosteita 23.

Työpaikkaohjaajien koulutusohjelman perusteet. 2004. Opetushallitus. Moniste 2/2004. Helsinki: Edita Prima.

Työssäoppiminen oppimismenetelmänä. Työpaikkaohjaajan koulutusmateriaali. Power point esitys. [Viitattu 14.1.2008] <http://www.tao.tampere.fi/herpy/>

Työssäoppimisen ohjaus. 2005. Kuntoutussäätiö. Terttu projekti 2000–2005. Euroopan sosiaalirahasto ja opetushallitus. [Viitattu 21.3.2007] <http://www.kuntoutussaatio.fi/terttu/index.html>

Työssäoppimisen opas työpaikoille. 2003. TAT. Taloudellinen tiedotustoimisto. Innocorp / Planeetta 10.

Virtanen, A., Tynjälä, P. & Valkonen, S. 2005. Työssäoppiminen opiskelijoiden arvioimana Helsingin kaupungin ammatillisissa oppilaitoksissa. Helsingin kaupungin opetusviraston julkaisusarja A1:2005.

LIITTEET

Liite 1. Suostumus opinnäytetyn haastatteluun

Olemme Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan suun terveydenhuollon koulutusohjelman suuhygienistiopiskelijoita.

Pyydämme suostumustasi opinnäytetyötä varten tehtävään teemahaastatteluun ja sen nauhoittamiseen. Tiedot käsitellään luottamuksellisesti. Yksittäiset haastattelut eivät tule esiin opinnäytetyössä.

Opinnäytetyömme aiheena on suuhygienistin rooli lähihoitajaopiskelijan työssäoppimisessa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata suuhygienistin roolia lähihoitajakoulutuksen suu- ja hammashoidon koulutusohjelmaopiskelijoiden työssä oppimisen ohjauksessa moniammatillisen tiimin jäsenenä. Tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan kehittää työssäoppimista.

Oletko ystävällinen ja palautat tämän suostumuslomakkeen allekirjoitettuna oheisessa palautuskuoressa 27.4.2007. mennessä.

Opinnäytetyön tekijät

Arja Jaskari

Seija Hämäläinen-Kebede

Aika ja paikka _____

Allekirjoitus _____

Nimenselvennys _____

Liite 2. Opinnäytetyön yhteistyösopimus/lupa-anomus

OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖSOPIMUS/LUPA-ANOMUS

Olemme Jyväskylän ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan suun terveydenhuollon koulutusohjelman suuhygienistiopiskelijoita. Pyydämme lupaa toteuttaa opinnäytetyötämme yhteisössänne.

Opinnäytetyön aihe/nimi

Suuhygienistin rooli lähihoitajaopiskelijan työssäoppimisen ohjauksessa

Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata suuhygienistin roolia lähihoitajakoulutuksen suu- ja hammashoidon koulutusohjelmaopiskelijoiden työssäoppimisen ohjauksessa moniammatillisen tiimin jäsenenä. Tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan kehittää työssäoppimista.

Tutkimuskysymykset ovat:

- 1 Millainen on suuhygienistin rooli lähihoitajaopiskelijan ohjaamisessa ja ammatillisen kasvun tukemisessa moniammatillisen tiimin jäsenenä?
- 2 Miten suuhygienisti kokee tehtävänsä lähihoitajaopiskelijan työssä oppimisen ohjaajana?
- 3 Mitä hyvä työssäoppiminen on suuhygienistin ja opiskelijan näkökulmasta?

Opinnäytetyön arvioitu valmistumisajankohta

Kevät 2008

Opinnäytetyön tekijät sitoutuvat

Käsittämään tiedot luottamuksellisesti ja anonyyminä ja toimittamaan valmiin opinnäytetyön raportin työyhteisöön.

Opinnäytetyön suunnitelma on hyväksytty

22.3.2007

Ohjaava opettaja

TtT, yliopettaja Katri Ryttyläinen

Opinnäytetyön yhteistyötaho

Hyväksyn opinnäytetyön tekemisen yhteisössämme ja sitoudumme
(esim. ohjaamaan opinnäytetyön tekijää, avustamaan materiaalikuluissa)

Opinnäytetyön tekijät velvoitetaan (esim. raportoimaan yhteistyötaholle)

En hyväksy opinnäytetyön tekemistä yhteisössämme, miksi

Tarvitaanko muita lupa-anomuksia ei kyllä, mitä

Paikka ja aika / .

Yhteistyötaho

Ohjaava opettaja

Paikka ja aika / .

Opinnäytetyön tekijä

Opinnäytetyön tekijä

Yhteystiedot

Liite 3a. Taustatietolomake suuhygienistin teemahaastattelua varten**TAUSTATIETOLOMAKE SUUHYGIENISTIN TEEMAHAASTATTELUA
VARTEN**

Pyydämme sinua täyttämään oheisen lomakkeen.

Ikä___ vuotta

Työkokemus _____ vuotta

Ole hyvä ja merkitse rastilla oikea vaihtoehto:

Sukupuoli: ___nainen ___mies

Työpaikkaohjaajakoulutus: ___ kyllä ___ei

Kuinka monta lähihoitajaopiskelijaa sinulla on ollut ohjattavana:

___opiskelijaa

Kiitos vastauksistasi!

Suuhygienistiopiskelijat Arja Jaskari ja Seija Hämäläinen-Kebede

Liite 3b. Taustatietolomake lähihoitajaopiskelijan teemahaastattelua varten

TAUSTATIETOLOMAKE LÄHIHOITAJAOPISKELIJAN TEEMAHAASTATTELUA VARTEN

Pyydämme sinua täyttämään oheisen lomakkeen ja lähettämään sen yhdessä haastattelusuostumuksen kanssa siihen varatussa kirjekuudessa.

Ikä ____ vuotta

Ole hyvä ja merkitse rastilla oikea vaihtoehto:

Sukupuoli: ____nainen ____mies

Suuhygienistin kanssa työskentelyn ajankohta:

____ensimmäinen työssäoppimisviikko

____toinen työssäoppimisviikko

Suuhygienistin kanssa työskentelypäivien lukumäärä: _____ päivää

Olitko samaan aikaan välinehuollossa: ____kyllä ____ei

Kävitkö samalla viikolla tutustumassa hammaslääkärin ja hoitajan työskentelyyn: ____kyllä ____ei

Kiitos vastauksistasi!

Suuhygienistiopiskelijat Arja Jaskari ja Seija Hämäläinen-Kebede

Liite 4a. Haastattelun teemat, suuhygienisti

HAASTATTELUN TEEMAT, SUUHYGIENISTI

1) Kuvaile omaa rooliasi lähihoitajaopiskelijan ohjaamisessa kuluneella jaksolla/viikolla

- Miten perehdytit opiskelijaa?
- Mitä työtehtäviä opiskelija sai harjoitella kanssasi?
- Mikä mielestäsi oli tavoitteena opiskelijan työskentelylle shg:n kanssa?
- Kysyitkö opiskelijalta tämän tavoitteita ja mitä hän haluaa oppia
- Kuvaile miten ohjasit opiskelijaa.
- Millaisia haasteita tai mahdollisia ongelmia ohjaamiseen liittyi?
- Arvioitko yhdessä viikon aikana opiskelijan kanssa tavoitteiden toteutumista?

2). Millaisena koit roolisi lähihoitajaopiskelijan ohjaajana, kun varsinainen ohjaaja on hammashoitaja?

- Mitä mieltä olet ohjaajakoulutuksen tai opettajan antaman ohjauksen merkityksestä, tarvitaanko sitä?
- Miten ohjaajakoulutus on vaikuttanut ohjaamiseen?
- Miten aiemmat ohjaajakokemukset ovat vaikuttaneet tämän opiskelijan ohjaamiseen?
- Miten mielestäsi olet voinut tukea lähihoitajaopiskelijan ammatillisuuden kehittymistä?

3) Kuvaile hyvää työssäoppimista, mitä se on

- Mitä hyvä työssäoppiminen sisältää?
- Mitä edellytyksiä hyvä työssä oppiminen vaatii?
- Miten suuhygienisti voi edistää hyvää työssäoppimista?
- Mikä merkitys shg:n kanssa työskentelyllä on ensimmäisen työssäoppimisjakson alussa hyvän työssäoppimisen kannalta?
- Mikä olisi paras ajankohta lähihoitajan työskentelylle shg:n kanssa kun opiskelijalla on yhteensä kaksi työssäoppimisen jaksoa?
- Miten perehdytys tulisi järjestää (kenen sitä pitäisi antaa ja missä vaiheessa, jos opiskelija tulee heti ensimmäisellä viikolla suuhygienistin kanssa työskentelemään) jotta työssäoppiminen olisi hyvä ja onnistunut?
- Miten tavoitteet tulisi käsitellä ja tarkistaa jotta työssäoppimisesta suuhygienistin kanssa olisi hyvä?

Liite 4b. Haastattelun teemat, lähihoitajaopiskelija

HAASTATTELUN TEEMAT, LÄHIHOITAJAOPISKELIJA

1. Kuvaile työskentelyäsi shg:n kanssa

- Miten sinua perehdytettiin?
- Millaiset tavoitteet asetit shg:n kanssa työskentelylle?
- Mitä sait tehdä, mitä et?
- Missä asioissa shg:n kanssa työskentely vastasi odotuksiasi?
- Missä asioissa shg:n kanssa työskentely ei vastannut odotuksiasi?
- Mitä "uutta" opit?
- Miten kuvailisit ohjauksen ja opastuksen laatua?
- Millainen käsitys sinulla on oman osaamisesi kehittymisestä?
- Arvioitko yhdessä tavoitteiden toteutumista?

2. Kuvaile suuhygienistin roolia lähihoitajaopiskelijan ohjaajana?

- Mitä eroa on olla hammashoitajan ohjauksessa ja suuhygienistin ohjauksessa?
- Oliko mielestäsi suuhygienistin kanssa työskentelystä hyötyä työssäoppimiseen? Miten?
- Edistikö shg:n kanssa työskentely ammatillista kasvua ja asiantuntijuuttasi? Millä tavoin?

3. Kuvaile hyvää työssäoppimista, millaista se on

- Mitä hyvä työssäoppiminen sisältää
- Mitä edellytyksiä hyvä työssä oppiminen vaatii?
- Miten suuhygienisti voi edistää hyvää työssäoppimista?
- Mikä merkitys suuhygienistin kanssa työskentelyllä on ensimmäisen työssäoppimisjakson alussa hyvän työssäoppimisen kannalta?
- Mikä olisi paras ajankohta lähihoitajan työskentelylle suuhygienistin kanssa kun opiskelijalla on yhteensä kaksi työssäoppimisen jaksoa?
- Miten perehdytys tulisi järjestää (kenen sitä pitäisi antaa ja missä vaiheessa, jos opiskelija tulee heti ensimmäisellä viikolla suuhygienistin kanssa työskentelemään) jotta työssäoppiminen olisi hyvä ja onnistunut?
- Miten tavoitteet tulisi käsitellä ja tarkistaa jotta työssäoppimisesta suuhygienistin kanssa tulisi hyvä?

Liite 5. Esimerkki analyysin etenemisestä

Esimerkki Suuhygienistin rooliin liittyvästä kategorioinnista

Pelkistetty ilmaisu	Yhtäläisyydet ja eroavuudet	Alakategoriat
<p><u>Perehdytys:</u></p> <p>Suuhygienisti 1: – Tilat, henkilöstö, toiminta – Perustoimenpiteisiin perehdyttäminen</p> <p>Suuhygienisti 2: – Työturvallisuus – Koko taloon tutustuminen – Suuhygienistin viikko-ohjelmaan tutustuminen – Opiskelijalle oma asiakaslista – Itsensä suojaaminen – Ensiaputarvikkeiden paikka – Aikaa varattu 2 tuntia</p> <p><u>Suuhygienisti 3:</u> – Suuhygienistin toimenkuva puhuttuna ja näyttämällä – Keskustelua erilaisten potilaiden kohtaamisesta – Potilaita tiedotettiin opiskelijan läsnäolosta</p> <p><u>Suuhygienisti 4:</u> – Kierrettiin hoitolassa tilat – Talon toiminnasta – Vaitiolovelvollisuus – Ergonomia</p> <p><u>Suuhygienisti 5:</u> – Hoitolassa työskentelyyn – Työtehtäviin</p>	<p><u>Perehdytys</u></p> <p>– Henkilöstö – Koko taloon tutustuminen – Talon toiminnasta – Toiminta</p> <p>– Hoitolassa työskentelyyn – Kierrettiin hoitolassa tilat – Perustoimenpiteisiin perehdyttäminen – Työtehtäviin – Materiaaleihin ja instrumentteihin tutustuminen</p> <p>– Suuhygienistin toimenkuva puhuttuna ja näyttämällä – Suuhygienistin viikko-ohjelmaan tutustuminen – Opiskelijalle oma asiakaslista – Keskustelua erilaisten potilaiden kohtaamisesta</p> <p>– Potilaita tiedotettiin opiskelijan läsnäolosta – Työturvallisuus – Itsensä suojaaminen – Ensiaputarvikkeiden paikka – Vaitiolovelvollisuus – Ergonomia</p>	<p>Työyhteisöön perehtyminen</p> <p>Työympäristöön perehtyminen</p> <p>Suuhygienistin työhön perehtyminen</p> <p>Työturvallisuuden perehtyminen</p>

Liite 6. Aineistosta muodostuneet kategoriat ryhmittäin, suuhygienisti lähihoitajaopiskelijan ohjaajana

LIITETAULUKKO 1. Suuhygienisti lähihoitajaopiskelijan ohjaajana

ALAKATEGORIAT	YLÄKATEGORIAT	YHDISTÄVÄT KATEGORIAT
<ul style="list-style-type: none"> - rauhallinen alku työssäoppimiselle - mahdollistaa perusasioiden oppiminen - paneutuminen ja ajan varaaminen 	Suuhygienistin kanssa työskentelyn merkitys	Suuhygienisti lähihoitajaopiskelijan ohjaajana
<ul style="list-style-type: none"> - aseptinen toiminta - välinehuolto - avustaminen - avustamisen harjoittelu - asiakkaan kohtaaminen ja ohjaaminen - erilaisten asiakkaiden kohtaaminen - teknisten tallenteiden käsittely 	Opiskelijan tehtävät	
<ul style="list-style-type: none"> - suullinen ohjaaminen - näyttämällä ohjaaminen - itse tekemisen salliminen - yhdessä tekeminen - perusasioissa ohjaaminen - kannustaminen oppimiseen - työyhteisöön sopeutumisen ohjaaminen - eettisen toiminnan ohjaaminen 	Ohjaustavat ja -sisällöt (ammattillisuus)	
<ul style="list-style-type: none"> - positiivinen kokemus - lh opisk. ohjaus haastavaa ja opettavaista - lh opisk. ohjaus tärkeää / hyvä asia - ympäristön ja omat tietotaidon rajoitteet - ei vastuullinen 	Suuhygienistin kokemus lähihoitajaopiskelijan ohjauksesta	
<ul style="list-style-type: none"> - aiemmat ohjauskokemukset lisänneet varmuutta ja tietotaitoa - ohjaajakoulutus ohjaamista ja arviointia tukeva - tuo lisää työtä ja vastuuta 	Ohjaajakokemuksen ja -koulutuksen merkitys	

Liite 7. Aineistosta muodostuneet kategoriat ryhmittäin, hyvä työssäoppi- minen suuhygienistin näkökulmasta

LIITETAULUKKO 2. Hyvä työssäoppiminen suuhygienistin näkökulmasta

ALAKATEGORIAT	YLÄKATEGORIAT	YHDISTÄVÄT KATEGORIAT
<ul style="list-style-type: none"> - työyhteisöön perehtyminen - työympäristöön perehtyminen - suuhygienistin työhön perehtyminen - työturvallisuuteen perehtyminen - shg:n työhön tutustuminen - esimies antaa alkuperehdytyksen organisaatioon - ohjaava hh perehdyttää hoitoalaan - suuhygienisti perehdyttää omaan työhön 	Perehdyttäminen	Hyvä työssäoppiminen
<ul style="list-style-type: none"> - aseptinen toiminta - välinehuolto - avustaminen - avustamisen harjoittelu - asiakkaan kohtaaminen ja ohjaaminen - erilaisten asiakkaiden kohtaaminen - teknisten tallenteiden käsittely 	Opiskelijan tehtävät	
kokonaisuuden hahmottaminen <ul style="list-style-type: none"> - teoria ja käytäntö kokonaisuudeksi - kokemuksen kautta kehittyminen - ahaa-elämys 	Työssäoppimisen tavoite (shg:n kanssa työskentelyn tavoite)	
<ul style="list-style-type: none"> - myönteinen oppimisympäristö - avoin ilmapiiri oppimiselle - opiskelijan oikea asenne ja motivaatio - vuorovaikutus 	Hyvän työsisäoppimisen edellytys	
<ul style="list-style-type: none"> - aluksi koulun antamista tavoitteista keskustelu - arviointikeskustelu päivittäin tavoitteiden tarkistaminen ja palautteen antaminen päivittäin 	Tavoitteiden käsittely	

Liite 8. Aineistosta muodostuneet kategoriat ryhmittäin, suuhygienistin kanssa työskentely lähihoitajaopiskelijoiden näkökulmasta

LIITETAULUKKO 3. Suuhygienistin kanssa työskentely lähihoitajaopiskelijoiden näkökulmasta

ALAKATEGORIAT	YLÄKATEGORIAT	YHDISTÄVÄ KATEGORIA
<ul style="list-style-type: none"> -Mahdollistaa rauhallisen työssäoppimisen alun -Rauhallinen aloitus työssäoppimiselle -Rauhallinen aloitus yksinkertaisissa tehtävissä Rauhallinen työssäoppimisen aloitus perusasioita oppimalla -Tutustuminen rauhassa työhön -Vastasi odotuksia: rauhallisen työhön tutustumisen osalta 	Rauhallinen aloitus työssäoppimiselle	Suuhygienistin kanssa työskentely
<ul style="list-style-type: none"> -Oppi perusasioita -Välineisiin ja välinehuoltoon tutustuminen -Avustamisen opettelu -Aseptinen toiminta -Avustaminen eri tehtävissä -Ehkäisevän hoitotyön toimintoja 	Perushammashoidon toimenpiteiden oppiminen	
<ul style="list-style-type: none"> -Suuhygienistin työn seuraaminen -Tutustuttaa suuhygienistin työnkuvaan -Suuhygienistin kanssa ensimmäisellä työssäoppimisjaksolla -Suuhygienistin kanssa säännöllisin väliajoin molemmilla jaksoilla 	Suuhygienistin toimenkuvaan tutustuminen	
<ul style="list-style-type: none"> -Sai laajemman näkökulman suun terveyden hoitoon -Edisti vähän ammatillista kasvua perusasioissa -Työtehtävissä kehittyi ja helpompi mennä hammaslääkärille -Monipuolista työtehtävien oppimista 	Ammatillisen kasvun kehitys	
<ul style="list-style-type: none"> -Ei vastannut odotuksia tekemisen ja ohjaamisen osalta -Ei riittävästi potilastyöskentelyä -Yksin työskentelevä ei huomaa aina ohjata opiskelijaa -Ei anna kuvaa hammashoitajan työstä 		

Liite 9. Aineistosta muodostuneet kategoriat ryhmittäin, lähihoitajaopiskelijoiden näkemys hyvästä työssäoppimisesta

LIITETAULUKKO 4. Lähihoitajaopiskelijoiden näkemys hyvästä työssäoppimisestä

ALAKATEGORIAT	YLÄKATEGORIAT	YHDISTÄVÄ KATEGORIA
<ul style="list-style-type: none"> -Käytännön tekeminen ohjaaminen, neuvominen laadukasta -motivoitunut ohjaaja -Hammashoitaja ohjaa hammashoitajan työhön (avustamiseen) -Suuhygienisti ohjaa oman työn kannalta 	Laadukas ohjaaminen	Hyvä työssäoppiminen
<ul style="list-style-type: none"> -Työympäristöön perehtyminen -Työtehtäviin perehtyminen -Useampi perehdyttäjä -Se perehdyttäisi, jonka kanssa opiskelija ensin työskentelee (shg tai hh) Suuhygienisti perehdyttää ja ottaa opiskelija mukaan tekemään työtä -Perehdyttäminen ensimmäisellä viikolla päivä ja kertausta ripotellen -Perehdyttämiskierros ja joutohetkiin perehdyttämiskansio 	Perehdyttäminen	
<ul style="list-style-type: none"> -Rohkaistaan tekemään ja ajattelemaan itse -Ohjaaja rohkaisee opiskelijaa tekemään ja soveltamaan teorian tietoa itse -Koko työyhteisö kannustaa kärsivällisesti opiskelijaa 	Opiskelijan omaehtoisesta opiskelun tukeminen	
<ul style="list-style-type: none"> -Tavoitteeskustelu jakson alussa suuhygienistin, hammashoitajan ja opettajan kanssa -Tavoitteiden tarkistaminen viikoittain koko jakson ajan 	Tavoitteellinen oppiminen	
<ul style="list-style-type: none"> -Opiskelija on avoin ja motivoitunut uuden oppimiselle -Avoin vuorovaikutus koulun ja työssäoppimispaikan välillä 	Avoimuus oppimisessa	